

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

LKA. 410.038.03.2018

st. chor. szt. mar. mgr Janusz Calak
Komendant
Szkoły Podoficerskiej Marynarki Wojennej w Ustce
Lędowo 1 N
76 – 271 Ustka

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/18/069 Szkolenie podoficerów i szeregowych zawodowych w jednostkach szkoleniowych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Szkoła Podoficerska Marynarki Wojennej w Ustce, Lędowo 1 N, 76 – 271 Ustka ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	st. chor. szt. mar. mgr Janusz Calak, Komendant Szkoły Podoficerskiej Marynarki Wojennej w Ustce, od 30 października 2013 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Planowanie potrzeb w zakresie szkolenia. 2. Zabezpieczenie potrzeb szkoleniowych w zakresie kadrowym i infrastruktury szkoleniowej. 3. Realizacja zadań w zakresie szkolenia oraz działalności szkoleniowo-metodycznej. 4. Nadzór i kontrola działalności jednostek szkolnictwa wojskowego.
Okres objęty kontrolą	Lata 2016 - 2018
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust.1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bogusława Pała, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/19/2019 z 4 stycznia 2019 r. 2. Kinga Kołodziejczyk, inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/20/2019 z 4 stycznia 2019 r. 3. Tomasz Raszka, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/21/2019 z 4 stycznia 2019 r. 4. Andrzej Pakuła, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/25/2019 z 7 stycznia 2019 r.

(akta kontroli str.1-8)

---

¹ Zwana dalej Szkołą

² Dz. U. z 2019 r. poz. 489, dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W okresie objętym kontrolą Szkoła prawidłowo wykonywała zadania określone w nadanym jej Statucie, prowadząc działalność szkoleniową na podstawie programów szkolenia. Jednakże NIK zwraca uwagę, że zarówno program kształcenia ogólnego, jak i programy w zakresie kształcenia specjalistycznego kandydatów na podoficerów – z przyczyn niezależnych od Szkoły – wbrew wymogom określonym w § 5 ust. 2 rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 6 sierpnia 2010 r. w sprawie szkół podoficerskich⁴ nie zostały opracowane przez Komendanta Szkoły.

Szkoła terminowo przeprowadziła wszystkie zaplanowane do realizacji kursy kwalifikacyjne oraz kursy przygotowujące szeregowych zawodowych do stopnia podoficera, a w 2016 r. także dodatkowy kurs przygotowujący szeregowych zawodowych do stopnia podoficera dla żołnierzy wojsk specjalnych. W pełni zaspokoiła potrzeby w zakresie szkolenia kandydatów na kursy kwalifikacyjne oraz kursy przygotowujące szeregowych zawodowych do stopnia podoficera i zapewniała swoim słuchaczom dobre warunki lokalowe.

W badanym okresie stopień ukończenia kadry Szkoły w grupie starsi instruktorzy i instruktorzy wynosił 33%, pomimo podejmowanych przez Komendanta Szkoły działań zmierzających do pozyskania kandydatów na wolne stanowiska. Niedobory kadry dydaktycznej uzupełniano m.in. poprzez zaangażowanie pracowników Resortu Obrony Narodowej⁵, zwracano się także do Centrum Szkolenia Marynarki Wojennej w Uście⁶ o wsparcie w realizacji zadań szkoleniowych, a w 2018 r. Szkoła korzystała dodatkowo ze wsparcia 10 żołnierzy z innych jednostek wojskowych.

Szkoła prawidłowo realizowała zadania w zakresie prowadzonego szkolenia, jednakże stwierdzone ograniczenia w dostępie do bazy szkoleniowej oraz braki w zabezpieczeniu materiałowo-technicznym zajęć – w ocenie NIK – mogły wpływać na obniżenie poziomu kształcenia uczestników tych szkoleń. Do prowadzenia zajęć dydaktycznych Szkoła wykorzystywała przede wszystkim bazę szkoleniową CSMW. Z uwagi jednak na fakt, że CSMW nie zapewniło użytkowania rzutni granatów, a liczba sprawnych strzelnic możliwych do wykorzystania przez Szkołę – w związku z potrzebami w tym zakresie – była ograniczona (CSMW udostępniało jedną strzelnicę garnizonową – 100 m), Szkoła na zajęcia w tym zakresie wykorzystywała oddalone od jednostki obiekty wojskowe w Strzeczcu i Wicku Morskim. CSMW nie zapewniło także wystarczającej liczby stanowisk komputerowych w stosunku do liczby słuchaczy kursów kwalifikacyjnych. Szkoła posiadała i użytkowała na zajęciach dydaktyczno-szkoleniowych dwa trenażery: bezprzewodowy trenażer laserowy BTL i trenażer strzelecki RIKA Home Trainer, przy czym należy podkreślić, że ostatni z trenażerów nie był wykorzystywany w działalności szkoleniowej zgodnie z jego przeznaczeniem do praktycznego szkolenia umiejętności celności strzelania, a jedynie jako *model do pokazu* służący do doskonalenia kondycji strzeleckiej w zgrywaniu przyrządów celowniczych oraz nauki pracy na języku spustowym.

Przeprowadzane w Szkole egzaminy wstępne na kursy przygotowujące szeregowych zawodowych do stopnia podoficera oraz egzaminy końcowe na kursach kwalifikacyjnych i kursy przygotowujące szeregowych zawodowych do stopnia podoficera odbywały się z zachowaniem zasad przyjętych w uregulowaniach

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną, jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dz.U z 2018 r., poz. 2132, zwane dalej rozporządzeniem w sprawie szkół podoficerskich.

⁵ Zwany dalej RON.

⁶ Zwane dalej CSMW.

wewnętrznych. Poziom zdawalności słuchaczy na egzaminach końcowych wynosił w każdym roku 100%, a uzyskiwane wyniki były bardzo dobre i dobre.

Szkoła przeprowadzała kontrole wewnętrzne obejmujące swym zakresem działalność szkoleniowo-wychowawczą na kursach kwalifikacyjnych, jak i kursach przygotowujących kandydatów na żołnierzy zawodowych, a wyniki tych kontroli ujmowano w notatkach służbowych. Nadzory w tym zakresie przeprowadzało CSMW, a Szkoła zrealizowała wnioski i zalecenia z tych nadzorów i o sposobie ich realizacji terminowo informowała CSMW.

Stwierdzono nieprawidłowości dotyczące:

- nierzetelnych *Sprawozdań z realizacji Planu doskonalenia zawodowego realizowanego w jednostkach szkolnictwa wojskowego podległych dowódcy Generalnemu RSZ za 2016 i 2018 r.*;
- nierzetelnych dzienników ewidencji szkolenia w kursach przygotowujących szeregowych zawodowych do egzaminu na podoficera;
- niezgodności bazy materiałowo-technicznej ujętej w planach-konspektach zajęć z bazą określoną w *Programie kształcenia ogólnego kandydatów na podoficerów zawodowych*;
- niezapewnienia bazy materiałowo-technicznej do przeprowadzania zajęć szkoleniowych zgodnie z planem-konspektem tych zajęć.

Stwierdzona nieprawidłowość związana z brakiem aktualnej literatury podawanej w programach kursów kwalifikacyjnych realizowanych w Szkole została usunięta w trakcie kontroli.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁷ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

1. Planowanie potrzeb w zakresie szkolenia

1.1. Działalność i funkcjonowanie Szkoły regulowały:

a) Statut Szkoły Podoficerskiej Marynarki Wojennej⁸, zgodnie z którym do głównych zadań Szkoły należało: 1) kształcenie kandydatów na żołnierzy zawodowych w korpusie podoficerów w zakresie wiedzy i umiejętności oraz kwalifikacji instruktorskich wymaganych do objęcia stanowisk służbowych zaszeregowanych do stopnia etatowego kaprała (mata), zgodnie z zatwierdzonymi programami kształcenia, 2) przygotowanie specjalisty wojskowego posiadającego wiedzę specjalistyczną i umiejętności instruktorskie niezbędne do kierowania żołnierzami, 3) prowadzenie kursów kwalifikacyjnych na kolejne stopnie wojskowe w korpusie podoficerów zgodnie z obowiązującym modelem kształcenia podoficerów, 4) kształcenie ochotników w ramach służby przygotowawczej do Narodowych Sił Rezerwowych na potrzeby korpusu podoficerów, 5) szkolenie rezerw osobowych zgodnie z potrzebami Sił Zbrojnych RP, 6) współuczestniczenie w realizacji innych zadań szkoleniowych w zakresie i na zasadach określonych przez Komendanta Centrum lub jego przełożonych.

b) Etat wojenno-pokojowy Szkoły Nr DR 004/0⁹, w którym określono m.in. liczbę etatów oraz sprzęt.

(akta kontroli str. 9, 17-28)

⁷ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁸ Nadany przez Komendanta CSMW rozkazem nr Z-5 z dnia 18 maja 2016 r. i nr Z-4 z dnia 11 maja 2017 r.

⁹ Nadany przez Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego decyzją MON nr 2 Z-93/ORG/SSG/ZOIU – P1/MON z dnia 12 listopada 2010, zmieniony od 1 lipca 2015 r. na podstawie wykazu zmian nr 623/Org/P1 z dnia 22 czerwca 2015 r. zatwierdzonego przez Szefa Sztabu Generalnego WP w dniu 19 czerwca 2015 r.

1.2. Podstawą do organizowania w Szkole kształcenia oraz szkolenia żołnierzy zawodowych w ramach systemu doskonalenia zawodowego były *Plany doskonalenia zawodowego realizowanego w jednostkach szkolnictwa wojskowego podległych Dowódcy Generalnemu Rodzajów Sił Zbrojnych¹⁰ w latach 2016, 2017 i 2018 r.* zatwierdzone przez Dowódcę Generalnego, które określały m.in. rodzaj kursu, terminy realizacji, liczbę osób do przeszkolenia. W każdym roku zaplanowano realizację kursu przygotowującego szeregowych zawodowych do egzaminu na podoficera, oraz sześć kursów kwalifikacyjnych, z tego trzy kursy kwalifikacyjne przygotowujące do objęcia po raz pierwszy stanowisk o stopniu etatowym podoficer starszy, zaszeregowanych do stopnia wojskowego chorążego (chorążego marynarki) i trzy kursy kwalifikacyjne dla podoficerów młodszych, przygotowujące do objęcia po raz pierwszy stanowisk o stopniu etatowym podoficer, zaszeregowanych do stopnia wojskowego sierżanta (bosmana). Szkoła zgłaszała jedynie propozycje terminów przeprowadzenia kolejnych edycji szkoleń oraz propozycje liczby osób do przeszkolenia, które przedstawiała CSMW .

(akta kontroli str. 190-240, 673-676, 1403-1404, 1418-1592)

W latach 2016-2018 proces kształcenia w Szkole odbywał się na podstawie:

A. Sześciu programów opracowanych dla kursów kwalifikacyjnych:

- 1) program kursu kwalifikacyjnego w pionie funkcjonalnym sztabowym dla kandydatów na stanowiska zaszeregowane do stopnia etatowego podoficer w korpusie osobowym marynarki wojennej, zatwierdzony 23 czerwca 2015 r.,
- 2) program kursu kwalifikacyjnego w pionie funkcjonalnym dowódczym dla kandydatów na stanowiska zaszeregowane do stopnia etatowego podoficer w korpusie osobowym marynarki wojennej, zatwierdzony 1 kwietnia 2016 r.,
- 3) program kursu kwalifikacyjnego w pionie funkcjonalnym zabezpieczenia dla kandydatów na stanowiska zaszeregowane do stopnia etatowego podoficer w korpusie osobowym marynarki wojennej, zatwierdzony 4 lutego 2016 r.,
- 4) program kursu kwalifikacyjnego w pionie funkcjonalnym sztabowym dla kandydatów na stanowiska zaszeregowane do stopnia etatowego podoficer starszy w korpusie osobowym marynarki wojennej, zatwierdzony 23 czerwca 2015 r.,
- 5) program kursu kwalifikacyjnego w pionie funkcjonalnym dowódczym dla kandydatów na stanowiska zaszeregowane do stopnia etatowego podoficer starszy w korpusie osobowym marynarki wojennej, zatwierdzony 1 grudnia 2016 r.,
- 6) program kursu kwalifikacyjnego w pionie funkcjonalnym zabezpieczenia dla kandydatów na stanowiska zaszeregowane do stopnia etatowego podoficer starszy w korpusie osobowym marynarki wojennej, zatwierdzony 18 sierpnia 2016 r.,

B. Dwóch programów kształcenia ogólnego:

- 1) program kształcenia ogólnego kandydatów na podoficerów zawodowych, zatwierdzony w 2013 r.,
- 2) program kształcenia ogólnego żołnierzy wojsk specjalnych, zatwierdzony w 2014 r.

Programy kursów kwalifikacyjnych oraz Program kształcenia ogólnego żołnierzy wojsk specjalnych zostały opracowane przez Komendanta Szkoły, przy czym ten ostatni w uzgodnieniu z Inspektorem Wojsk Specjalnych DG RSZ. Natomiast Program kształcenia ogólnego kandydatów na podoficerów zawodowych, jak podał Z-ca Komendanta był *opracowywany pod nadzorem Zarządu Szkolenia P7 Sztabu Generalnego WP. Przedstawiciel Szkoły brał udział w tworzeniu tego programu kształcenia w zakresie tematyki szkolenia zawartej w programie. Znowelizowany*

---

¹⁰ Zwanego dalej Dowódcą Generalnym RSZ lub Dowódcą Generalnym.

program kształcenia ogólnego został zamieszczony na stronie WISE Zarządu Szkolenia – P7/Oddział Kształcenia Zawodowego, z poleceniem jego zatwierdzenia do dnia 30.04.2013 r. (pismo nr P7/992/13 z dnia 10.04.2013r.) oraz wprowadzenia do realizacji.

Kształcenie specjalistyczne kandydatów na podoficerów odbywało się w oparciu o programy kształcenia w siedmiu specjalnościach wojskowych, które według Z-cy Komendanta Szkoły ze względu na brak specjalistów z danej dziedziny opracowane były w 100% na bazie danych przesłanych z CSMW, Centrum Szkolenia Logistyki w Grudziądzu, JW. 4026 (Formoza – Wojska Specjalne) w zakresie tematyki zajęć, wykazu środków do zabezpieczenia materiałowo-technicznego zalecanych do realizacji tematów szkoleniowych, wykazu symulatorów i urządzeń szkolno-treningowych zalecanych do wykorzystania w szkoleniu programowym, wykazu zasadniczych dokumentów normujących proces szkolenia.

- 1) Program SW 26C21 Morskie Działania specjalne – ogólna zatwierdzony w 2014 r.,
- 2) Program SW 38A 21 Ogólnologistyczna – ogólna, zatwierdzony w 2013 r.,
- 3) Program SW 24T 21 Ogólna - techniczna, zatwierdzony w 2010 r.,
- 4) Program SW 24B 21 Pokładowa – ogólna, zatwierdzony w 2010 r.,
- 5) Program SW 28B 21 Eksploatacja systemów łączności – ogólna, zatwierdzony w 2012 r.,
- 6) Tymczasowy program kształcenia dla kandydatów na podoficerów Nurkowe działania ratownicze, zatwierdzony w 2013 r. ,
- 7) Program SW 32A 21 Artyleria przeciwlotnicza – ogólna, zatwierdzony w 2013 r.

Zgodnie z wymogami § 5 ust. 5 rozporządzenia w sprawie szkół podoficerskich wszystkie programy zawierały m.in. ogólne cele kształcenia, cele kształcenia w poszczególnych przedmiotach nauczania, rozliczenie godzin, wskazówki organizacyjno-metodyczne, orientacyjną kalkulację materiałów i środków niezbędnych do realizacji programu kształcenia. Programy były podpisane przez Komendanta Szkoły lub osobę upoważnioną i zatwierdzone przez Komendanta CSMW, a w przypadku programów specjalistycznych zatwierdzone w zakresie zgodności programu kształcenia z obowiązującymi założeniami w zależności o specjalności przez: Inspektora Wojsk Specjalnych, Szefa Wydziału Dydaktycznego CSMW, Komendanta Ośrodka szkolenia Nurków i Płetwonurków Wojska Polskiego, Komendanta Centrum Szkolenia Logistyki.

(akta kontroli str. 332-478, 656-666, 1158, 1167-1168, 1402,1646-1651)

1.3. W Szkole zaplanowano do realizacji w każdym roku:

- sześć kursów kwalifikacyjnych trwających łącznie 1 134 godziny i liczących: w 2016 r. - 160 żołnierzy (po 20 osób w pięciu kursach i 60 w jednym kursie), w 2017 r. - 120 (po 20 osób w każdym kursie) i w 2018 r. – 120 (po 20 osób w każdym kursie);
- kursy przygotowujące szeregowych zawodowych do egzaminu na podoficera i podoficera wojsk specjalnych¹¹: w 2016 r. dwa kursy dla 120 żołnierzy (po 60 osób w każdym) trwające 1 400 godzin, w 2017 r. dwa kursy dla 120 żołnierzy (po 60 osób w każdym) trwające 1 400 godzin, a w 2018 r. trzy kursy dla łącznie 127 żołnierzy (po 60 osób w dwóch kursach i siedem osób w kursie na podoficera wojsk specjalnych) trwające 1 540 godziny;
- szkolenie ochotników NSR dla 25 żołnierzy w każdym roku przez 560 godzin;
- szkolenia rezerw osobowych po dwa w każdym roku: przez 560 godzin w 2016 r. dla 60 żołnierzy, a w 2017 r. i 2018 r. przez 714 godzin dla: 49 i 54 żołnierzy.

¹¹ Przy czym kursy te były realizowane na przełomie każdego roku.

Kursy przygotowujące szeregowych zawodowych do egzaminu na podoficera i podoficera wojsk specjalnych prowadzone były w dwóch etapach, Szkoła prowadziła kształcenie ogólne (I etap), natomiast kształcenie specjalistyczne (II etap) odbywało się w CSMW, Centrum Szkolenia Logistyki w Grudziądzu, Ośrodku Szkolenia Nurków i Płetwonurków Wojska Polskiego w Gdyni, JW. 4026 (Formoza – Wojska Specjalne).

Wszyscy Żołnierze zawodowi ujęci w wykazach imiennych opracowanych przez DG RSZ skierowani na kursy przygotowujące szeregowych zawodowych do egzaminu na podoficera i kursy kwalifikacyjne zostali ujęci w planach szkolenia, za wyjątkiem dziewięciu żołnierzy skierowanych na kursy kwalifikacyjne. O wykreśleniu siedmiu żołnierzy zdecydowało DG RSZ, natomiast pozostałych dwóch żołnierzy nie stawiono na kursach (jeden żołnierz złożył wypowiedzenie, a drugi odbył kurs w innym terminie). Jak wyjaśnił Z-ca Komendanta Szkoły *źródłem finansowania tych kursów są środki własne Szkoły ujęte w planie rzeczowo-finansowym na dany rok. W przypadku niedoborów Szkoła korzysta ze środków 6 Wojskowego Oddziału Gospodarczego*¹². *Nadmieniam, że proces planowania budżetowego jest procesem 2 – letnim.*

(akta kontroli str. 190-240,740,744, 1409-1592)

1.4. Kwalifikacji uczestników kursów dokonywał Zarząd Zasobów Osobowych – J1 DG RSZ. Limity na poszczególne kursy kwalifikacyjne oraz kurs przygotowujący szeregowych zawodowych do egzaminu na podoficera były zmieniane przez Inspektora Szkolenia DG RSZ i Szefa Zarządu Zasobów Osobowych (J-1) DG RSZ.

Według Z-cy Komendanta Szkoła posiada możliwość jednorazowego szkolenia czterech grup szkoleniowych liczących po 30 słuchaczy z maksymalną możliwością zakwaterowania, wyżywienia i jednorazowego szkolenia we wszystkich formach 174 kursantów. Dodał, że *żywnie żołnierzy zapewnia 6 Wojskowy Oddział Gospodarczy. Szkolenie odbywa się w salach wykładowych na terenie Szkoły Podoficerskiej i w salach wykładowych Centrum Szkolenia. Nigdy nie doszło do sytuacji braku sal wykładowych do szkolenia żołnierzy.*

(akta kontroli str. 259-262,698-701,1409-1554)

Kryteria naboru na kurs szeregowych zawodowych przygotowujący do egzaminu na podoficera określał Regulamin kwalifikowania na kurs doskonalący dla szeregowych zawodowych posiadających zgodę na przystąpienie do egzaminu na podoficera¹³. Zgodnie z ww. regulaminem Dowódca Generalny dokonywał kwalifikacji szeregowych zawodowych na egzamin wstępny przeprowadzany w Szkole, kwalifikujący do udziału w kursie. Warunkiem do zakwalifikowania żołnierza na kurs było zaliczenie z wynikiem pozytywnym sprawdzianów ze sprawności fizycznej, wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych, m.in. ze strzelania szkolnego nr 1, z regulaminu ogólnego Szkoły, regulaminu musztry¹⁴ oraz udział w rozmowie kwalifikacyjnej.

Do egzaminu wstępnego przystąpiło: w 2016 r. – 156 kandydatów, w 2017 – 146, a w 2018 r. – 154. Nie zaliczyło go odpowiednio: 23 żołnierzy¹⁵, 43¹⁶ i 20¹⁷.

¹² Zwanego dalej 6 WOG.

¹³ Przyjęty rozkazem Nr 85 Dowódcy Generalnego RSZ z dnia 18 lutego 2015 r. w sprawie wprowadzenia do Użytku „Regulaminu kwalifikowania na kurs doskonalący dla szeregowych zawodowych posiadających zgodę na przystąpienie do egzaminu na podoficera”, zwany dalej Regulaminem naboru.

¹⁴ Warunkiem zdania egzaminu wstępnego było uzyskanie min. 48 punktów z każdego ze sprawdzianów.

¹⁵ z tego: 10 żołnierzy nie zaliczyło sprawdzianu ze sprawności fizycznej, dziewięciu testów wiedzy teoretycznej, a czterech umiejętności praktycznych.

¹⁶ Z tego: pięciu żołnierzy nie zaliczyło sprawdzianu ze sprawności fizycznej, 14 testów wiedzy teoretycznej, a 24 umiejętności praktycznych.

¹⁷ Z tego: dwóch żołnierzy nie zaliczyło sprawdzianu ze sprawności fizycznej, dziewięciu testów wiedzy teoretycznej, a dziewięciu umiejętności praktycznych.

W wyniku postępowania w kolejnych latach, zgodnie z przyznanym przez DG RSZ limitem miejsc, zakwalifikowano: w 2016 r. i 2017 r. po 60 osób, a w 2018 r. 90 osób. Z uwagi na limit miejsc, pomimo zdania egzaminu, nie przyjęto: w 2016 r. - 73 żołnierzy, w 2017 r. - 43, a w 2018 r. - 42, a kolejnych dwóch zostało odesłanych do macierzystych jednostek wojskowych w związku z naruszeniem zasad określonych w § 6 Regulaminu¹⁸. Listy wyników postępowania kwalifikacyjnego Szkoła przekazywała do Szefa Zarządu Zasobów osobowych DG RSZ i do wiadomości Komendanta CSMW.

Szkoła przeprowadzała egzaminy wstępne z zachowaniem zasad określonych w Regulaminie naboru¹⁹.

Słuchacze kursów kwalifikacyjnych kierowani byli do Szkoły przez Zarząd Zasobów Osobowych (J-1) DG RSZ na podstawie imiennych wykazów zakwalifikowanych żołnierzy zawodowych.

(akta kontroli str.114-140, 182,185, 1652-1723)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Planowanie potrzeb szkoleniowych przebiegało prawidłowo. Zgodnie z limitem słuchaczy przesłanym przez DG RSZ Szkoła przyjmowała wszystkich zakwalifikowanych kandydatów na kursy kwalifikacyjne i kursy przygotowujące szeregowych zawodowych do stopnia podoficera, w ramach posiadanych możliwości lokalowych. Dla kandydatów do udziału w kursach przygotowujących szeregowych zawodowych do stopnia podoficera, wstępnie zakwalifikowanych do egzaminu przez DG RSZ, w Szkole przeprowadzano egzaminy wstępne, z zachowaniem zasad przyjętych w Regulaminie naboru. Programy kształcenia realizowane przez Szkołę spełniały wymogi rozporządzenia w sprawie szkół podoficerskich w zakresie ujęcia w nich: ogólnych celów kształcenia, celów kształcenia w poszczególnych przedmiotach nauczania, rozliczenia godzin, wskazówek organizacyjno-metodycznych, orientacyjnej kalkulacji materiałów i środków niezbędnych do realizacji danego programu kształcenia. NIK zauważa jednak, że zarówno program kształcenia ogólnego, jak i programy w zakresie kształcenia specjalistycznego kandydatów na podoficerów – z przyczyn niezależnych od Szkoły – wbrew wymogom określonym w § 5 ust. 2 rozporządzenia w sprawie szkół podoficerskich nie zostały opracowane przez Komendanta Szkoły.

2. Zabezpieczenie potrzeb szkoleniowych w zakresie kadrowym i infrastruktury szkoleniowej

Opis stanu
faktycznego

2.1. W latach 2016-2018 stan liczbowy kadry dydaktycznej wg Etatu na koniec każdego roku wynosił w poszczególnych grupach: starsi instruktorzy i instruktorzy – sześć etatów, dowódcy kursów i dowódcy grup – siedem etatów, pozostali – cztery etaty. Stan ewidencyjny w poszczególnych grupach na koniec każdego roku wynosił odpowiednio: dwa etaty, siedem etatów, a w grupie pozostali²⁰ trzy etaty na koniec 2016 r. i cztery etaty na koniec 2017 i 2018 r.

Stopień ukończenia w poszczególnych grupach na koniec każdego z badanych okresów kształtował się odpowiednio: na 31 grudnia 2016 r. – 33%, 100% i 75%,

¹⁸ Zgodnie z którym: Kandydaci, którzy naruszają ustalony porządek egzaminu wstępnego, w szczególności przez spożywanie alkoholu lub innych wyrobów wywołujących podobny skutek, albo znajdowanie się w stanie po ich spożyciu bądź użyciu, uniemożliwianie lub utrudnianie zdawania egzaminu wstępnego lub jego części innym kandydatom, skorzystanie z jakichkolwiek form pomocy (tzw. ściąganie) nie zostaną dopuszczeni do dalszej części postępowania kwalifikacyjnego i będą kierowani do macierzystej jednostki wojskowej.

¹⁹ Badanie przeprowadzono na przykładzie 30 żołnierzy (po 10 osób z każdego roku).

²⁰ Kierownik sekcji personalnej, kierownik sekcji wychowawczej, młodszy podoficer sztabowy, pełnomocnik ds. ochrony informacji niejawnych.

na 31 grudnia 2017 r. – 33%, 100% i 100% i na 31 grudnia 2018 r. – 33%, 100% i 100%.

Spośród kadry dydaktycznej jedna osoba – Pełnomocnik ds. ochrony informacji niejawnych nie był żołnierzem zawodowym, co stanowiło 8% ogółu kadry dydaktycznej ujętej w Etacie w 2016 r. (12 osób) oraz 7% w 2017 r. i 2018 r. (13 osób). Ponadto w procesie kształcenia uczestniczył nieetatowy pracownik – starszy referent w sekcji wychowawczej, który realizował przedmiot *Międzynarodowe Prawo Humanitarne Konfliktów Zbrojnych*.

Jak wyjaśnił Z-ca Komendanta Szkoły konieczność zaangażowania tych pracowników wynika ze zbyt małej ilości żołnierzy, którzy mogliby wesprzeć proces kształcenia w Szkole. Pełnomocnik ds. ochrony informacji niejawnych nie została zatrudniona, jako kadra dydaktyczna. Stanowisko to w etacie Szkoły występuje, jako stanowisko pracownika RON. Pełnomocnik ds. OIN, jako osoba znająca doskonale Ustawę o ochronie informacji niejawnych daje gwarancję rzetelnego przekazania wiedzy w tym temacie. Tematy zajęć, które zostały przeprowadzone przez pełnomocnika ds. OIN dotyczyły bezpośrednio zagadnień wynikających z Ustawy o ochronie informacji niejawnych (...). Pełnomocnik przeprowadziła łącznie 9 godzin zajęć w danym roku. Referent (...) posiada wykształcenie wyższe drugiego stopnia w specjalności „międzynarodowe prawo humanitarne i migracje”.

Dodatkowo pracownicy kadry dydaktycznej pełnili funkcje nieetatowe, m.in.: inspektora przeciwpożarowego, kierownika Obrony Przeciwlotniczej, kierownika OPBMR, inspektora ds. ochrony środowiska, inspektora ds. skarg i wniosków, koordynatora ds. Odzyskiwania Izolowanego Personelu, specjalisty ds. Systemu Wykorzystywania Doświadczeń, administratora systemów i sieci teleinformatycznych. Byli również wyznaczani do pełnienia funkcji m.in. męża zaufania, rzecznika dyscyplinarnego.

Brak obsady na stanowiskach starszy instruktor i instruktor Z-ca Komendanta Szkoły wyjaśnił brakiem zainteresowania ze strony żołnierzy pełnieniem służby na tych stanowiskach. Z Informacją o wakatach zwracano się do innych jednostek wojskowych, zamieszczano na stronach internetowych Wojskowej Komendy Uzupelnień Słupsk i MILNET-Z²¹. Ponadto w związku z pismem DG RSZ²² dotyczącym zwiększenia możliwości szkoleniowych centrów szkolenia i szkół podoficerskich Komendant Szkoły w styczniu 2018 r. informował Szefa Oddziału Kształcenia Zawodowego w Inspektoracie Szkoleniowym DG RSZ o występujących wakatach na czterech stanowiskach: starszego instruktora i instruktora, co powoduje ograniczenie możliwości szkoleniowych. Jako przyczynę występujących wakatów podawał odpływ kadry kierowniczej w związku z przejściem na emeryturę, brak możliwości pozyskania kadry z innych jednostek wojskowych w związku z występującymi tam brakami kadrowymi oraz brakiem dodatku motywującego dla kadry dydaktycznej, a także brak w Etacie Szkoły stanowisk podoficerów młodszych, co uniemożliwia pozostawienie wybranych absolwentów Szkoły, którzy w ramach naturalnej ścieżki rozwoju zapewniliby płynne uzupełnienie wakujących stanowisk. W 2019 r. Szkoła wystąpiła z wnioskiem organizacyjno-etatowym do planu zamierzeń organizacyjnych i dyslokacyjnych o zmiany w Etacie, polegające m.in. na utworzeniu dwóch stanowisk młodszego podoficera w Zespole Szkoleniowym.

(akta kontroli str. 30-33, 162-169, 259-267, 677, 679, 682, 684 696-701, 749-762, 766, 772)

²¹ Internetowa sieć wojskowa.

²² Nr 516/DG/1/18 z dnia 5 stycznia 2018 r.

W wyniku podejmowanych działań w badanym okresie zatrudniono starszego instruktora i instruktora, jednego w 2017 r. a drugiego w 2018 r.²³ Zatrudnieni spełniali wymogi określone w Karcie opisu stanowiska służbowego dla stanowiska starszego instruktora i instruktora w zakresie wykształcenia i posiadanego stopnia oraz doświadczenia zawodowego.

Według przyjętej w Szkole procedury naboru kandydatów do pracy, pierwszym etapem naboru jest rozmowa kandydata z Komendantem Szkoły oraz analiza przedstawionych dokumentów. Jednym z warunków przyjęcia kandydata na stanowisko dydaktyczne jest odbycie przez niego służby wojskowej (m.in. zasadniczej, przygotowawczej)²⁴ oraz uzyskanie pozytywnego wyniku egzaminu ze sprawności fizycznej²⁵. W przypadku pozytywnej decyzji o zatrudnieniu kandydata Komendant Szkoły występuje z wnioskiem do Komendanta CSMW o zgodę na wydanie zaświadczenia o etacie, po wydaniu którego kandydat zostaje zatrudniony.

(akta kontroli str. 30-33,143-144,146-149,741,744-745,1260-1264,1762,1774)

Struktura wiekowa kadry dydaktycznej kształtowała się następująco:

- w grupie starszych instruktorów i instruktorów – na koniec 2016 r. jedna osoba w przedziale 31-35 lat i jedna osoba w przedziale 41-50 lat; na koniec 2017 r. jedna osoba w przedziale 36-40 lat i jedna w przedziale 41-50 lat, natomiast na koniec 2018 r. dwie osoby w przedziale 41-50 lat;
- w grupie dowódcy kursów i dowódcy grup – na koniec 2016 r. jedna osoba w przedziale 31-35 lat, dwie osoby 36-40 lat i cztery osoby 41-50 lat; na koniec 2017 r. jedna osoba w przedziale 31-35 lat, jedna 36-40 lat i pięć 41-50 lat, natomiast na koniec 2018 r. dwie osoby w przedziale 36-40 lat i pięć 41-50 lat;
- w grupie pozostali – na koniec 2016 r. dwie osoby w przedziale 41-50 lat i jedna w przedziale powyżej 51 lat, na koniec 2017 r. jedna osoba 36-40 lat, dwie 41-50 lat i jedna w przedziale powyżej 51 lat, natomiast na koniec 2018 r. dwie osoby w przedziale 36-40 lat i dwie osoby 41-50 lat.

Staż służby wojskowej kadry dydaktycznej przedstawiał się następująco:

- w grupie starszych instruktorów i instruktorów – na koniec 2016 r. jeden w przedziale 11-15 lat, a drugi powyżej 21 lat, na koniec 2017 r. dwóch w przedziale 16-20 lat, natomiast na koniec 2018 r. jeden w przedziale 11-15 lat, a drugi powyżej 21 lat;
- w grupie dowódcy kursów i dowódcy grup – na koniec 2016 r. jeden w przedziale 6-10 lat, jeden 11-15 lat, dwóch 16-20 lat i trzech powyżej 21 lat, na koniec 2017 r. dwóch w przedziale 11-15 lat, jeden 16-20 lat i czterech powyżej 21 lat, na koniec 2018 r. trzech w przedziale 16-20 lat i czterech powyżej 21 lat;
- w grupie pozostali – na koniec 2016 r. trzech w przedziale powyżej 21 lat, na koniec 2017 r. jeden w przedziale 11-15 lat i trzech powyżej 21 lat, natomiast na koniec 2018 r. dwóch w przedziale 11-15 lat i trzech powyżej 21 lat.

Staż służby wojskowej na stanowisku szkoleniowym przedstawiał się następująco:

- w grupie starszych instruktorów i instruktorów – na koniec 2016 r. dwóch w przedziale 9-12 lat, na koniec 2017 r. jeden w przedziale do trzech lat i jeden 13-17 lat; natomiast na koniec 2018 r. dwóch w przedziale do trzech lat;
- w grupie dowódcy kursów i dowódcy grup – na koniec 2016 r. trzech w przedziale do trzech lat, dwóch 4-8 lat i dwóch 9-12 lat; na koniec 2017 r.

²³ Jeden zatrudniony od 13 marca 2017 r., drugi od 23 lutego 2018 r.

²⁴ W związku z obowiązującym etatem Szkoła nie posiada możliwości zatrudnienia osoby w stopniu niższym niż bosman / sierżant.

Nie ma możliwości przyjęcia osoby ze środowiska cywilnego, spoza służb mundurowych w związku z obowiązującym etatem, który zaczyna się od stopnia etatowego bosman / sierżant (U:5)

²⁵ Egzamin taki przeprowadza CSMW w ramach własnych kwalifikacji, kandydat zostaje poinformowany o terminie kwalifikacji (Szkoła nie ma możliwości przeprowadzenia takiego egzaminu ze względu na brak komórki realizującej W-F).

- czterech w przedziale do trzech lat, jeden 4-8 lat i dwóch 9-12 lat, natomiast na koniec 2018 r. trzech w przedziale do trzech lat, dwóch 4-8 lat i dwóch 9-12 lat;
- w grupie pozostali – na koniec 2016 r. jeden w przedziale do trzech lat i dwóch 9-12 lat, na koniec 2017 r. dwóch w przedziale do trzech lat i dwóch 9-12 lat, natomiast na koniec 2018 r. dwóch w przedziale do trzech lat, jeden 4-8 lat i jeden 9-12 lat.

(akta kontroli str. 30-33)

2.2. W badanym okresie czterech żołnierzy pełniło funkcję starszego instruktora i instruktora, z tego dwóch nowo zatrudnionych; jeden w 2017 i jeden w 2018 r. Kadra instruktorska spełniała wymogi kwalifikacyjne określone w *Karcie opisu stanowiska służbowego* starszego instruktora i instruktora dotyczące stopnia zaszerogowania i wykształcenia. Wszyscy ukończyli co najmniej szkołę średnią, a jeden z nich posiadał wykształcenie wyższe magisterskie. Posiadali również ukończone kursy w zakresie m.in. dowódców drużyn i plutonów oraz instruktorów jednostek szkolnictwa wojskowego, działalności dydaktycznej i wychowawczej dla podoficerów, podoficerów instruktorów szkolenia inżynierijno-saperskiego, metodyki szkolenia wojskowego dla żołnierzy na stanowiskach dowódców plutonów.

(akta kontroli str.142-149)

2.3. W celu uzupełnienia potrzeb na stanowiskach dydaktycznych, w 2018 r. zajęcia szkoleniowe w Szkole były prowadzone przez 10 żołnierzy z innych jednostek wojskowych (dwóch podoficerów młodszych z 3 Flotylli Okrętów i ośmiu podoficerów młodszych z 8 Flotylli Obrony Wybrzeża).

(akta kontroli str. 691-701)

2.4. Spośród kadry dydaktycznej trzech żołnierzy zawodowych brało udział w misjach wojskowych w Polskim Kontyngencie Wojskowym w Iraku, Libanie, Afganistanie, Kosowie i Łotwie w charakterze m.in. kierowców, magazyniera, zaopatrzeniowca, specjalisty–instruktora, zastępcy dowódcy sekcji, dowódcy sekcji i zastępcy dowódcy sekcji.

Jak wyjaśnił Z-ca Komendanta Szkoły *żołnierze brali udział w misjach na stanowiskach, które nie wносиły doświadczeń, które mogłyby być wykorzystane w programach kształcenia, planach szkolenia.*

(akta kontroli str. 141,678,682)

2.5. W latach 2016 – 2018 nie zatrudniano emerytowanych instruktorów. Jak wyjaśnił Z-ca Komendanta *brak Etatów pracowników RON w szkole podoficerskiej wyklucza możliwość zatrudniania emerytowanych instruktorów.*

(akta kontroli str. 678,682)

2.6. W latach 2016-2018 Szkoła użytkowała jeden budynek (nr 260) w kompleksie wojskowym 4171 przydzielony²⁶ i przekazany w użytkowanie Komendantowi Szkole²⁷. W 2016 r. powierzchnia ogólna budynku wynosiła 3 888,33 m², natomiast od stycznia 2017 r. powierzchnia ogólna została zwiększona do 4 205,46 m² ²⁸. W budynku zlokalizowane było m.in.: 31 izb żołnierskich, 21 pomieszczeń biurowo-sztabowych, 12 pomieszczeń sanitarnych, dziewięć pomieszczeń socjalnych (suszarnia, szatnia, prasownia) trzy sale wykładowe pełniące również rolę świetlicy, jedna sala ćwiczeń.

(akta kontroli str. 34-78)

²⁶ Rozkazami Dowódcy Garnizonu Ustka: Nr 4 z dnia 3 lipca 2015 r., 5 z dnia 15 lipca 2016 r., Nr 1 z dnia 16 stycznia 2017 r., Nr 5 z dnia 5 lipca 2018 r.

²⁷ Protokołami przekazania-przejęcia: Nr 17/07//2015 z dnia 31 lipca 2015 r., 34/07//2016 z dnia 28 lipca 2016 r., Nr 1/01//2017 z dnia 18 stycznia 2017 r., Nr 33/07//2018 z dnia 19 lipca 2018 r.

²⁸ Rozkazem Dowódcy Garnizonu Ustka Nr 1 z dnia 16 stycznia 2017 r. i protokołem przekazania-przejęcia Nr 1/01//2017 z dnia 18 stycznia 2017 r.

2.7. Stan pomieszczeń budynku Szkoły poddanych oględzinom był bardzo dobry lub dobry²⁹: Budynek wyposażony był w instalację oddymiającą. Sale wykładowe wyposażone były w stoliki, krzesła, tablice, tablice interaktywne, rzutniki multimedialne. Znajdujące się w budynku gaśnice (proszkowe) posiadały informacje o dokonanych przeglądzie i terminie następnego przeglądu. W bliskiej odległości gaśnic zawieszono instrukcje postępowania na wypadek pożaru, numery telefonów alarmowych, zasady ewakuacji z budynku oraz informacje o osobach odpowiedzialnych za ewakuację. Drogi ewakuacyjne w budynku były prawidłowo oznakowane i kierowały do miejsca zbiórki usytuowanego na zewnątrz budynku.

(akta kontroli str. 1138-1157)

2.8. Szkoła posiadała i użytkowała od 2007 r. trener strzelecki RIKA Home Trainer oraz bezprzewodowy trener laserowy BTL. Oba urządzenia służyły do szkolenia i oceny umiejętności celności strzelania, pierwszy z broni krótkiej, a drugi z broni długiej. Jak wyjaśnił Z-ca Komendanta Szkoły w *latach 2016 – 2018 Szkoła nie przedkładała sprawozdań do CSMW lub do DG RSZ. Z pisma nr 11363/DG/1/14 z dnia 24.03.2014 r. pkt. "b" wynika, że zestawienie wykorzystania symulatorów i trenerów - załącznik nr 2 należy wykonać dla symulatorów i trenerów wyszczególnionych pod tabelą załącznika nr 2. W tym załączniku nie są wymienione trenerzy będące na wyposażeniu Szkoły. Dodał, że Szkoła otrzymała pismo dotyczące systemu pozyskiwania informacji w zakresie urządzeń szkoleniowych 21.01.2019 r. drogą e – mail z Centrum Szkolenia Marynarki Wojennej w Ustce.*

(akta kontroli str. 79, 284-293)

2.9. Bezprzewodowy trener laserowy BTL i Trener strzelecki RIKA Home Trainer były urządzeniami szkolno-treningowym wykorzystywanymi podczas zajęć na Kursie szkolenia szeregowych zawodowych przygotowującym do egzaminu na podoficera. Pierwszy był wykorzystywany podczas zajęć ze *Szkolenia ogniowego*, a drugi z *Metodyki szkolenia wojskowego*, w temacie *Wykorzystywanie bazy szkoleniowej w procesie szkolenia*. W pierwszym dniu oględzin Bezprzewodowy trener laserowy BTL³⁰ był niesprawny. Dowódca kursu zwrócił uwagę na przypadki awarii sprzętu bez wyjaśnionych przyczyn (w kolejnym dniu oględzin 20 lutego 2019 r. bezprzewodowy trener laserowy BTL był sprawny). Według Z-cy Komendanta Szkoły *przypadki niesprawności sprzętu występują od momentu kiedy trener znajduje się na wyposażeniu Szkoły. Są one sporadyczne. Większość usterek jest usuwana we własnym zakresie, są jednak takie przypadki, które wymagają interwencji serwisu (producenta). W każdym przypadku awarii były one zgłaszane do Firmy UNISAR poprzez służbę uzbrojenia 6 WOG. Zazwyczaj reakcja serwisu była szybka i usterki usuwano. Ponadto większość problemów z w/w sprzętem jest usuwana po bezpośrednim kontakcie telefonicznym z serwisantami.* Z kolei trener RIKA Home Trainer, jak wyjaśnił Z-ca Komendanta, na zajęciach był wykorzystywany jako *model do pokazu* i nie demonstrowano jego działania. *Jednym słowem był on pokazywany ale nie był używany jako urządzenie szkolno-treningowe.* Dodał, że trener RIKA był wykorzystywany w celu podniesienia kondycji strzeleckiej szkolonych, doskonalenia ich w zgrzywaniu przyrządów celowniczych oraz nauki pracy na języku spustowym.

NIK zauważa, że trener strzelecki RIKA Home Trainer służący do szkolenia umiejętności celności strzelania był wykorzystywany na zajęciach dydaktyczno-szkoleniowych, jako *model do pokazu* i nie wykorzystywano jego możliwości do szkolenia uczestników podczas zajęć szkolno-dydaktycznych. Jednocześnie

²⁹ Oględzinom poddano: jedną salę ćwiczeń, dwie izby żołnierskie na II i III piętrze, dwa pomieszczenia sanitarne na II i III piętrze, dwa pomieszczenia socjalne (szatnia, prasownia), trzy sale wykładowe/świetlice.

³⁰ Przeprowadzonych w dniach 19 i 20 lutego 2019 r.,

trenażer ten był wykorzystywany poza zajęciami ze słuchaczami³¹. Z-ca Komendanta Szkoły przyznał, że *Trenażer RIKA Home Trainer mógłby być wykorzystany w samokształceniu słuchaczy kursów i kadry Szkoły. (...) nie był i nie jest wykorzystywany w zajęciach programowych do nauki celowania, ponieważ program Kształcenia Ogólnego nie przewiduje jego wykorzystania w żadnych zajęciach programowych. Biorąc jednak pod uwagę ogromne zalety, jakimi dysponuje w/w trenażer, wykorzystujemy go zawsze wtedy, kiedy istnieje potrzeba dodatkowej pracy ze słuchaczami w szczególności w dniach: poprzedzających strzelanie, w dniu strzelań i tuż po nich.*
(akta kontroli str. 284-320, 1114-1121, 1160, 1171)

Do przeprowadzania zajęć z przedmiotu *Strzelanie bojowe* Szkoła wykorzystywała obiekty CSMW, Ośrodka Szkolenia Poligonowego w miejscowości Strzecz, oddalonym od Ustki o ok. 93 km oraz ze strzelnicy w Wicku Morskim, oddalonym od Ustki o ok. 15 km. Zabezpieczenie bazy dydaktyczno-szkoleniowej Szkoła ustalała kwartalnie z CSMW.

Jak wyjaśnił Z-ca Komendanta Szkoły, z uwagi na to, że CSMW nie posiada niektórych obiektów spełniających wymagania, tj. rzutni granatem, strzelnicy służącej do przeprowadzania strzelań bojowych z karabinka, Szkoła korzystała z obiektów szkoleniowych innych jednostek wojskowych. Uczestnicy kursu dla szeregowych zawodowych przygotowujących się do egzaminu na podoficera wyjeżdżali łącznie osiem razy, z tego: do Strzecz na zajęcia z rzutu granatem bojowym trzy razy (po jednym razie w każdym roku) i jeden raz na zajęcia ze strzelania bojowego B1 z karabinka, a do Wicka Morskiego cztery razy na zajęcia ze strzelania. Według 6 Wojskowego Oddziału Gospodarczego kosztem tych wyjazdów było zużycie paliwa na kwotę 4,5 tys. zł.

Według Komendanta CSMW *Centrum posiadało cztery strzelnice, z tego trzy strzelnice były użytkowane: strzelnica garnizonowa (100 m) – po modernizacji, oddana do ponownej eksploatacji od dnia 11.02.2016 r., strzelnica pistoletowa do strzelań z broni małokalibrowej (50 m), strzelnica pistoletowa do strzelań z broni małokalibrowej (25 m). Natomiast strzelnica 300 m typu „A” została wyłączona z użytkowania gdyż nie spełniała warunków bezpieczeństwa zawartych w Rozporządzeniu MON z dnia 20.03.2008 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać strzelnice garnizonowe oraz ich ukształtowanie i została przeznaczona do rozbiórki³². Centrum posiadało również jedną rzutnię granatów, która nie była użytkowana. Rozkazem Komendanta CSMW z dnia 13 lipca 2017 r.³³ wstrzymano na tym obiekcie realizację przedsięwzięć szkoleniowych do czasu zakończenia jego modernizacji.*

Z trzech czynnych w CSMW strzelnic Szkoła wykorzystywała tylko jedną – strzelnicę garnizonową (100 m). Ograniczenie do jednej strzelnicy powodowało występowanie przypadków odbywania się zajęć ze strzelania szkolnego w tym samym dniu z dwóch różnych rodzajów broni, czy też dwóch różnych rodzajów strzelania np. strzelanie szkolne nr 1 z karabinka i z pistoletu wojskowego, strzelanie szkolne nr 1 i nr 2 z pistoletu maszynowego, strzelanie szkolne nr 2 z karabinka i strzelanie bojowe nr 1 z pistoletu maszynowego. Jak wyjaśnił Z-ca Komendanta *Przeprowadzenie w tym samym dniu zajęć ze szkolenia strzeleckiego z 2 różnych rodzajów broni, czy też dwóch różnych strzelań nie ma wpływu na wyniki osiągnięte*

³¹ Według prowadzonej Ewidencji wykorzystania trenażerów BTL i RIKA oraz rzutnika multimedialnego trenażer RIKA Home Trainer wykorzystywano w 2016 r. 7 razy przez łącznie 199 godzin, w 2017 r. 7 razy przez łącznie 139 godzin i w 2018 r. 6 razy przez łącznie 159 godzin. Natomiast bezprzewodowy trenażer laserowy BTL wykorzystano: w 2016 r. 11 razy przez łącznie 20 godzin, w 2017 r. 8 razy przez łącznie 20 godzin i w 2018 r. 9 razy przez łącznie 26 godzin.

³² Protokół zakwalifikowania do rozbiórki z dnia 16 października 2015 r. zatwierdzony przez Szefa RZl Gdynia na podstawie protokołu nr 943/4171/2013 z okresowej pięcioletniej kontroli stanu technicznego wraz z kontrolą roczną.

³³ Rozkaz dzienny Nr Z-135

przez szkolonych, efektywność prowadzonych zajęć oraz jakość szkolenia. Oczywiście kadry prowadzącej strzelania łatwiej byłoby przeprowadzić jednego dnia tylko jedno strzelanie, ale mając na uwadze zrealizowanie strzelań programowych (przy małej ilości przydzielonych strzelnic) konieczne jest łączenie strzelań. Wynika to z częstego wykorzystania strzelnicy przez jednostki spoza garnizonu Ustka.

(akta kontroli str. 742,748, 767,772, 890,894, 897-900, 906-915,767,772)

Szkoła zwracała się do CSMW o wsparcie w prowadzeniu zajęć. Jak wyjaśnił Z-ca Komendanta Szkoły *wsparcie w prowadzeniu zajęć przez kadre (...) CSMW jest konieczne ze względu na braki kadrowe występujące w Szkole*. W 2017 r. Szkoła zwróciła się o wsparcie w realizacji przedmiotów szkoleniowych m.in. z zakresu: informatyka, rozpoznanie i armie innych państw, zabezpieczenie medyczne działań bojowych, przywództwo wojskowe, wychowanie fizyczne, zabezpieczenie logistyczne, podstawy szkolenia i wychowania wojskowego, BHP przy obsłudze urządzeń technicznych, łączność, wiedza okrętowa, zasady komunikowania społecznego, język angielski, historia wojskowości, wybrane problemy psychologii wojskowej, etyka żołnierza zawodowego.

Jak podał Z-ca Komendanta Szkoły CSMW *odmówiło realizacji zajęć z przedmiotu Rozpoznawanie armii innych państw*. W 2017 r. i 2018 r. zajęcia te prowadziła Szkoła. Nie zapewniła jednak bazy materiałowo-technicznej do przeprowadzania szkolenia zgodnie z planem-konsepkiem tych zajęć, co zostało opisane w *Obszarze 3, pkt. 4 sekcji Stwierdzone nieprawidłowości*.

W 2018 r. CSMW na zajęciach z Informatyki nie zapewniło wystarczającej liczby stanowisk komputerowych w stosunku do liczby słuchaczy, co w rezultacie spowodowało utrudnienia w realizacji programu kształcenia. Sala informatyczna wyposażona była w 14 stanowisk komputerowych w sytuacji, gdy liczba uczestników szkolenia wynosiła od 20 do 49 osób.

Jak wyjaśnił Z-ca Komendanta Szkoły problem dotyczył czterech kursów kwalifikacyjnych³⁴, a uwaga została stwierdzona podczas kwartalnych odpraw koordynacyjnych, odpraw rozliczeniowo – zadaniowych oraz procesu planowania zajęć. Uwagę zgłosił kierownik cyklu szkoleniowego Centrum Szkolenia Marynarki Wojennej w Ustce i żołnierz zastępujący swojego kierownika cyklu szkoleniowego.

Według Komendanta CSMW *gabinet Informatyczny od początku swego istnienia składa się 14 stanowisk szkoleniowych oraz jednego stanowiska wykładowcy/instruktora*. Ustalenia organizacyjno-szkoleniowe zawarte w każdym programie szkolenia wymienionych kursów przedstawiają fakt, iż odpowiednio wcześniej ustalono zakres i formy szkolenia, jak również możliwości (pojemność gabinetu informatycznego) przeszkolenia słuchaczy kursu w przedmiocie „Informatyka”. CSMW nie ma fizycznej możliwości rozbudowy ilości stanowisk

---

³⁴ kursu kwalifikacyjnego w pionie funkcjonalnym zabezpieczenia dla kandydatów na stanowiska zaszerogowane do stopnia etatowego podoficer starszy w korpusie osobowym marynarki wojennej (33 uczestników w terminie realizacji 12.11.2018 – 21.12.2018),

2. kursu kwalifikacyjnego w pionie funkcjonalnym sztabowym dla kandydatów na stanowiska zaszerogowane do stopnia etatowego podoficer starszy w korpusie osobowym marynarki wojennej (33 uczestników w terminie realizacji 17.09.2018 – 26.10.2018).

3. Kursu kwalifikacyjnego w pionie funkcjonalnym zabezpieczenia dla kandydatów na stanowiska zaszerogowane do stopnia etatowego podoficer w korpusie osobowym marynarki wojennej (49 uczestników w terminie realizacji – 16.04.2018 – 30.05.2018r.).

4. kursu kwalifikacyjnego w pionie funkcjonalnym sztabowym dla kandydatów na stanowiska zaszerogowane do stopnia etatowego podoficer w korpusie osobowym marynarki wojennej. (20 uczestników w terminie realizacji – 08.01.2018 – 16.02.2018).

szkoleniowych, gdyż obecna ilość wyczerpuje powierzchnię sali wykładowej, w której znajduje się. Dodał, że Szkoła była każdorazowo informowana o możliwościach szkoleniowych gabinetu i o braku możliwości ich zwiększenia.

(akta kontroli str. 254,257,268-283,1160-1171,1172-1175,1306-1310)

2.10. Szkoła nie posiadała własnej biblioteki. Zasoby biblioteczne udostępniała Biblioteka CSMW. W realizowanych w Szkole programach kursów kwalifikacyjnych określono *Wykaz zasadniczych dokumentów normujących proces szkolenia* dla 33 przedmiotów, takich jak m.in. przepisy wojskowe, szkolenie prawne, dyscyplina wojskowa, ochrona obiektów wojskowych, nawigacja. Łącznie w ww. programach przywołano 108 pozycji literatury. Stwierdzone nieprawidłowości w zakresie nieaktualnej literatury przywołanej w programach kursów kwalifikacyjnych opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 19, 25-26, 813-889)

Biblioteka CSMW nie dysponowała 55 spośród 108 powyższych pozycji z 19 przedmiotów. Największa liczba braków dotyczyła przedmiotów: szkolenie prawne, podstawy szkolenia i wychowania wojskowego, zasady komunikowania społecznego, nawigacja, techniki ratunkowe. Wg Komendanta CSMW *literatura ujęta w programach szkolenia SP MW nie była uzgadniana z Biblioteką CSMW. Nie przedstawiono również zapotrzebowania na literaturę niezbędną do realizacji szkolenia. Możliwe jest sprawdzenie aktualnego stanu wydawnictw potrzebnych do zabezpieczenia procesu szkolenia. Istnieje również możliwość uaktualnienia literatury uwzględniając zasoby Biblioteki (dobrać literaturę z zasobów do przedmiotu nauczania). Zgodnie z Regulaminem Biblioteki CSMW prowadzona jest ewidencja wydawnictw w programie MS EXCEL oraz dostępny jest dla wszystkich czytelników, z możliwością wypożyczenia lub skorzystania na miejscu w czytelni „Wykaz aktualnych wojskowych wydawnictw specjalistycznych”. Wcześniejsze uzgadnianie wykazu literatury z Biblioteką umożliwiłoby złożenia zapotrzebowania do 6 WOG na wojskowe wydawnictwa specjalistyczne. Pozyskanie innej literatury jest niemożliwe ze względu na brak środków finansowych przeznaczonych na zakup literatury.*

Według Z-cy Komendanta Szkoły nie zgłaszano potrzeb w tym zakresie, gdyż Szkoła posiadała dostęp do instrukcji, podręczników, poradników i metodyk szkolenia. Podał, że *dowódcy grup posiadają dodatkowo metodyki, instrukcje, poradniki oraz akty prawne w wersji elektronicznej potrzebne do zabezpieczenia procesu szkolenia. Natomiast słuchacze kursu zobligowani są do przywiezienia swojej literatury wykazanej na stronie internetowej Szkoły, tj. Regulamin ogólny SZ RP – Szt. Gen. 1664/2014; Regulamin musztry SZ RP – Szt. Gen. 1427/94; Program strzelań z broni strzeleckiej Szkol 857/2012 MON W-wa 2012 r., Instrukcja o działalności Szkoleniowo – metodycznej Szkol. 816/2009 W-wa 2009 r. Pozostałe materiały niezbędne do zaliczenia poszczególnych przedmiotów szkolenia słuchacze otrzymują podczas zajęć w formie notatek lub przygotowanych przez wykładowców zbiorów wiadomości. Dodał, że wykorzystując system teleinformatyczny MILNET – Z korzystano ze zbiorów elektronicznych Centrum Doktryn i Szkolenia Sił Zbrojnych zakładka E-BIBLIOTEKA oraz strony internetowej Dowództwa Generalnego RSZ gdzie w wyszukiwarce znajdowano wiele najnowszych i potrzebnych instrukcji oraz poradników.*

(akta kontroli str. 19, 25-26, 254,256-257,813-817,890-905)

2.11. Łączna wielkość wydatków ponoszonych na zadania z zakresu szkolnictwa wojskowego wyniosła w 2016 r. 3 255,2 tys. zł, w 2017 r. – 3 531,2 tys. zł i w 2018 r. – 3 799,1 tys. zł³⁵, w tym wydatki ponoszone przez Szkołę w ww. latach

³⁵ W koszty wliczono m.in: uposażenie, wynagrodzenie wraz z pochodnymi, wydatki na utrzymanie kursantów (wyżywienie, zakwaterowanie, pranie, itp.), wydatki na środki bojowe i pozoracji pola walki.

odpowiednio: 2 598,7 tys. zł, 2 635,5 tys. zł i 2 748,3 tys. zł. Pozostałą część wydatków ponosił 6 WOG.

Średni wydatek w przeliczeniu na jednego przeszkolonego żołnierza w kolejnych latach wynosił: w 2016 r. – 44,7 tys. zł (462 żołnierzy), w 2017 r. - 59,6 tys. zł na (344) i w 2018 r. – 57,1 tys. zł (429), z tego:

- w kursach kwalifikacyjnych odpowiednio: 2,0 tys. zł (188 żołnierzy), 4,2 tys. zł (118) i 2,6 tys. zł (191),
- w szkoleniu kandydatów na podoficerów z korpusu szeregowych odpowiednio: 8 8 tys. zł (188 żołnierzy), 9,8 tys. zł (153) i 9,3 tys. zł (161),
- w szkoleniu ochotników NSR odpowiednio: 21,7 tys. zł (25 żołnierzy), 28,2 tys. zł (24) i 29,4 tys. zł (23),
- w szkoleniu rezerw osobowych odpowiednio: 11,3 tys. zł (61 żołnierzy), 17,4 tys. zł (49) i 15,8 tys. zł (54).

(akta kontroli str. 87-93)

2.12. W 2016 r. przeprowadzono remont budynku użytkowanego przez Szkołę na kwotę 93,2 tys. zł. Źródłem finansowania były środki 6 WOG. Remont wynikał z przepisów przeciwpożarowych i obejmował m.in. wymianę skrzydeł drzwiowych z uprzednim poszerzeniem otworów drzwiowych (wykucie muru, odbudowanie nowych otworów płytami gipsowymi), malowanie ścian po uprzednich pracach, zamontowanie nowych hydrantowych szafek natynkowych, prace związane z instalacją elektryczną, wymianę wykładziny podłogowej. Z zaplanowanych przez Szkołę na 2017 r. 40 000 zł na prace konserwacyjne części pomieszczeń Szkoły³⁶ wydatkowano 9,8 tys. zł, natomiast na 2018 r. nie planowano wydatków. Jak wyjaśnił Z-ca Komendanta Szkoły nie miało to wpływu na proces kształcenia.

(akta kontroli str.680,685, 702-739)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

W programach kursów kwalifikacyjnych obowiązujących w Szkole zamieszczono nieaktualny *Wykaz zasadniczych dokumentów normujących proces szkolenia*. Według stanu na 30 stycznia 2019 r. ze zbiorów bibliotecznych Centrum Szkolenia Marynarki Wojennej w Ustce, z których korzystała Szkoła wycofano sześć następujących pozycji:

- *Instrukcja o ochronie obiektów wojskowych* (sygn. OIN 5/2011) przywołana w szkoleniu z zakresu ochrony i obrony obiektów wojskowych – wycofana w 2017 r.;
- *Zbiór znaków i skrótów wojskowych* (Sz. Gen. 1462/96) przywołany w szkoleniu z zakresu podstawy dowodzenia – wycofany w 2005 r.;
- *Rozpoznanie wojskowe* (Sz. Gen. 1531/2001) przywołane w szkoleniu z zakresu rozpoznania i armii obcych – wycofana w 2013 r.;
- *BHP przy obsłudze urządzeń elektrycznych* (skrypt Ustka 1998) przywołane w szkoleniu z zakresu BHP przy obsłudze urządzeń technicznych – wycofano w 2008 r.;
- *Instrukcja do korekty map morskich i publikacji nautycznych BHMW*. (Mar. Woj. 1245/2000) przywołana w szkoleniu z zakresu nawigacji – wycofana w 2009 r.;
- *Instrukcja o organizacji dni technicznych w SZ RP* (Sygn. St. Techn. 100/92) przywołana w szkoleniu z zakresu użytkowania i obsługi technicznego – wycofana w 2013 r.

Dodatkowo dla pozycji „*Instrukcja piechoty granaty ręczne*” przywołano błędną sygnaturę 722/88 zamiast 161/61.

³⁶ Malowanie pomieszczeń, drzwi oraz klamek.

Według Z-cy Komendanta, Szkoła nie była powiadamiana o wycofanych pozycjach literatury ze zbiorów bibliotecznych, natomiast przyczynę błędnie podanej sygnatury wyjaśnił błędem pisarskim.

W trakcie kontroli skorygowano nieaktualne wydawnictwa i zastąpiono je obowiązującymi pozycjami. Dokonano również korekty błędnej sygnatury dla pozycji „Instrukcja piechoty granaty ręczne”.

(akta kontroli str. 677,682,813-896)

OCENA CZĄSTKOWA

Szkoła zabezpieczała potrzeby szkoleniowe w miarę posiadanych możliwości. Do prowadzenia zajęć dydaktycznych Szkoła wykorzystywała przede wszystkim bazę szkoleniową CSMW. Z uwagi jednak na fakt, że CSMW nie zapewniło użytkowania rzutni granatów, a z trzech udostępnionych przez CSMW strzelnic Szkoła wykorzystywała do celów dydaktycznych – w związku z potrzebami w tym zakresie – jedynie jedną (strzelnicę garnizonową – 100 m), Szkoła wykorzystywała obiekty wojskowe w Strzeczcu i Wicku Morskim. CSMW nie zapewniło także wystarczającej liczby stanowisk komputerowych w stosunku do liczby słuchaczy kursów kwalifikacyjnych. Na skuteczność prowadzonego kształcenia negatywny wpływ mogło mieć również niewykorzystywanie w szerszym zakresie w działalności szkoleniowej trenażera strzeleckiego RIKA Home Trainer, tj. do praktycznego szkolenia umiejętności celności strzelania, zamiast jedynie jako *modelu do pokazu* służącego do doskonalenia kondycji strzeleckiej w zgrywaniu przyrządów celowniczych oraz nauki pracy na języku spustowym.

Pomimo podejmowanych przez Komendanta Szkoły działań zmierzających do pozyskania kandydatów na wolne stanowiska starszego instruktora i instruktora, w badanym okresie stopień ukompletowania kadry wynosił 33%. Niedobory kadry dydaktycznej powodowały, że zwracano się do CSMW o wsparcie w realizacji przedmiotów szkoleniowych, uzupełniano m.in. pracownikami RON, a w 2018 r. Szkoła korzystała dodatkowo ze wsparcia żołnierzy z innych jednostek wojskowych. Szkoła zapewniała swoim słuchaczom dobre warunki lokalowe.

Stwierdzona nieprawidłowość związana z brakiem aktualnej literatury podawanej w programach kursów kwalifikacyjnych realizowanych w Szkole została usunięta w trakcie kontroli NIK.

OBSZAR

3. Realizacja zadań w zakresie szkolenia oraz działalności szkoleniowo-metodycznej

Opis stanu faktycznego

3.1. W badanym okresie w Szkole przeprowadzono:

- 1) kursy kwalifikacyjne (sześć w każdym roku) dla: w 2016 r. – 126 żołnierzy, w 2017 r. – 118 i w 2018 r. – 191;
- 2) kursy przygotowujące szeregowych zawodowych do egzaminu na podoficera: w 2016 r. trzy kursy dla 188 żołnierzy, 2017 r. dwa kursy dla 153 żołnierzy, a w 2018 r. trzy kursy dla 190 żołnierzy;
- 3) szkolenie ochotników NSR (po jednym kursie w każdym roku) dla: w 2016 r. – 25 żołnierzy, w 2017 r. – 24, a w 2018 r. – 23;
- 4) szkolenia rezerw osobowych (po dwa w każdym roku) dla: w 2016 r. – 60 żołnierzy, w 2017 r. – 49 i w 2018 r. – 54.

Analiza realizacji odbytych kursów kwalifikacyjnych i kursów przygotowujących szeregowych zawodowych do egzaminu na podoficera wykazała, że dochowano terminów rozpoczęcia każdego kursu zgodnie z terminami określonymi w Planach doskonalenia zawodowego i zachowano ciągłość tych kursów. Wystąpiły jednak różnice w liczbie zrealizowanych godzin w odniesieniu do wymaganej w programach kształcenia w ramach zajęć z poszczególnych przedmiotów. Liczba zaplanowanych

i zrealizowanych godzin z przedmiotów i tematów szkolenia w kursach kwalifikacyjnych w każdym roku była zgodna z liczbą przyjętą w Programach kształcenia dla tych kursów, za wyjątkiem niezrealizowania jednej godziny w przedmiocie *Przywództwo wojskowe* w kursie kwalifikacyjnym, w pionie funkcjonalnym zabezpieczenia, dla kandydatów na stanowiska zaszeregowane do stopnia etatowego podoficer starszy w korpusie osobowym marynarki wojennej – kurs przeprowadzony w 2018 r.³⁷

Z przyczyn niezależnych od Szkoły w 2016 i 2017 r., w ramach kursów przygotowujących szeregowych zawodowych do egzaminu na podoficera, nie zrealizowano czterech godzin zajęć praktycznych w przedmiocie *Szkolenie inżynieryjno-saperskie*, w temacie *Sporządzenie zapalnika lontowego i wysadzanie pojedynczego ładunku materiału wybuchowego*³⁸, z powodu braku lontu prochowego lub zapalnika ERG niezbędnego do realizacji zajęć. Powyższe wynikało z faktu, że Inspektorat Wsparcia Sił Zbrojnych wstrzymał do odwołania wydawanie lontu prochowego do zabezpieczenia szkolenia³⁹.

W Dziennikach ewidencji szkolenia, prowadzonych odrębnie dla każdego kursu w podziale na grupy, odnotowywano m.in. liczbę godzin odbytych zajęć w danym przedmiocie, uzyskiwane oceny, przyczyny niezrealizowania zajęć oraz fakt przeprowadzonych nadzorów i kontroli. Stwierdzone niezgodności w liczbie godzin przeprowadzonych zajęć oraz wyników ocen wpisanych do dzienników ewidencji szkolenia opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str.80-81,286, 1158-1166,1170,1201-1215,1306-1313,1877-1880)

3.2. W latach 2016-2018 Szkoła przedkładała Komendantowi CSMW roczne sprawozdania z realizacji Planów doskonalenia zawodowego (z przeprowadzonych kursów). W sprawozdaniach tych zawierano ogólne informacje m.in. o formach doskonalenia zawodowego, czasie ich przebiegu, liczbie godzin, planowanej i faktycznej liczbie słuchaczy oraz liczbie uczestników kończących doskonalenie z wynikiem pozytywnym. W sprawozdaniu za 2018 r. zwrócono uwagę na utrudnienia w realizacji programu kształcenia w związku z niezapewnieniem przez CSMW wystarczającej liczby stanowisk komputerowych znajdujących się w dyspozycji CSMW w stosunku do liczby słuchaczy. Szczegółowo problem ten opisano w *Obszarze 2, pkt 2.9.* wystąpienia pokontrolnego. Stwierdzone nieprawidłowości w prezentowaniu danych zawartych w sprawozdaniach za 2016 r. i 2018 r. opisano w niniejszym obszarze w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 241-253, 254,257)

3.3. Podczas oględzin przebiegu trzech zajęć teoretycznych⁴⁰ stwierdzono, że omawiane zagadnienia były zgodne z tematami przyjętymi w planach-konspektach zajęć. Prezentowana przez prowadzących zajęcia literatura była zgodna z przywołaną w tych planach-konspektach. Słuchacze aktywnie uczestniczyli w przebiegu zajęć. Na zajęciach z tematu *Ręczne granaty odłamkowe. Amunicja strzelecka – przeznaczenie, budowa i zasady jej użytkowania* nie przedstawiono słuchaczom kursu modelu jednego z trzech omawianych granatów ręcznych, ani żadnej amunicji strzeleckiej pomimo, że w bazie materiałowo-technicznej planu-konspektu zajęć zapisano *przekroje granatów oraz amunicji strzeleckiej*.

³⁷ w terminie od 12.11.2018 do 21.12.2018 r.

³⁸ W ramach zajęć z przedmiotu *Szkolenie inżynieryjno-saperskie*

³⁹ Pismo Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych nr 1483/16 z dnia 18.01.2016 r. oraz pismo DG RSZ z dnia 25 stycznia 2016 r.

⁴⁰ Zajęcia pt. *Ręczne granaty odłamkowe. Amunicja strzelecka – przeznaczenie, budowa i zasady jej użytkowania* w ramach kursu kwalifikacyjnego w pionie funkcjonalnym sztabowym dla kandydatów na stanowiska zaszeregowane do stopnia etatowego podoficer starszy w korpusie marynarki wojennej oraz dwa zajęcia pt. *Odpowiedzialność żołnierza za typowe przestępstwa wojskowe i pospolite* i pt. *Prawa i zwyczaje wojenne* w ramach kursu kwalifikacyjnego w pionie funkcjonalnym dla kandydatów na stanowiska zaszeregowane do stopnia podoficer w korpusie osobowym marynarki wojennej.

Prowadzący zajęcia Dowódca Grupy Kursu Doskonalenia Zawodowego w Szkole wyjaśnił, że *wszystkie rodzaje granatów przedstawiałem i omówiłem za pomocą slajdów. Do omówienia budowy granatu oraz jego działania użyłem granatów szkolnych i przekroju F-1 i RG-42, natomiast granatu RGO 88 nie ma na stanie Szkoły. Zagadnienie dotyczące amunicji strzeleckiej omówiłem również za pomocą slajdów jednak z uwagi na natłok zajęć nie pobrałem amunicji szkolnej do prezentacji na zajęciach.* Jak dodał, w jego opinii *żołnierze uczestniczący w kursie podnoszącym kwalifikacje do stopnia podoficera starszego powinni posiadać wiedzę o budowie amunicji.*

Badanie planów-konspektów w zakresie zabezpieczenia bazy techniczno-materiałowej w sześciu przedmiotach⁴¹ w szkoleniu przygotowującym żołnierzy zawodowych do stopnia podoficera wykazało, że wskazywane tam wyposażenie do prowadzenia zajęć było niezgodne z *Programem kształcenia ogólnego kandydatów na podoficerów zawodowych.* W planach-konspektach nie ujęto m.in. lornetek, kompasów, min przeciwpiechotnych (szkolnych) i przeciwpancernych (szkolnych) oraz zapalników do nich (szkolnych), radiostacji, środków chemicznych. Z kolei do prowadzenia zajęć w temacie *Identyfikacja okrętów państw NATO i armii innych państw*⁴² nie zapewniono bazy materiałowo-technicznej. Szkoła nie posiadała na stanie urzędnika multimedialnego systemu wspomagania nauczania rozpoznawania celów powietrznych przywołanego w planach-konspektach tych zajęć na 2017 r. i 2018 r. Powyższe zostało opisane w pkt 3 i 4 sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości.*

(akta kontroli str.332-478,775-812,1081-1113,1405-1408,1733-1737,1769-1770)

Szkoła nie realizowała kursów w zakresie kształcenia kandydatów na podoficerów.

(akta kontroli str.82)

3.4. W każdym roku w Szkole przeprowadzono jeden kurs przygotowujący Kadry Narodowych Sił Rezerwowych RP – Szkolenie ochotników w ramach służby przygotowawczej na potrzeby korpusu podoficerów, trwający łącznie 560 godzin. Liczba uczestników biorących udział w szkoleniu wynosiła: w 2016 r. – 25 osób, w 2017 r. - 24 i w 2018 r. – 23, co stanowiło odpowiednio 100% zaplanowanych do udziału w szkoleniu, 96% (25 osób zaplanowanych) i 92% (25 osób zaplanowanych).

Jak wyjaśnił Z-ca Komendanta *Liczba uczestników rozpoczynających szkolenie była zgodna z planem. Przyczyną zmniejszenia stopnia realizacji (...) były wnioski żołnierzy o zwolnienie ich ze szkolenia w ramach służby przygotowawczej na potrzeby korpusu podoficerów. Wnioski te były motywowane względami osobistymi.*

(akta kontroli str. 83, 680, 686)

3.5. Szkoła nie realizowała kursów w ramach systemu doskonalenia zawodowego.

(akta kontroli str. 84)

3.6. W każdym roku okresu objętego kontrolą zrealizowano sześć kursów kwalifikacyjnych⁴³ trwających łącznie 1 134 godziny. Łączna liczba uczestników wynosiła: w 2016 r. – 126 osób, w 2017 r. - 118 i w 2018 r. - 191, co stanowiło

⁴¹ Badaniem objęto plany-konspekty opracowane dla 14 tematów (wszystkich realizowanych w Szkole), dla których w Programie kształcenia ogólnego kandydatów na podoficerów zawodowych określono orientacyjną kalkulację środków i materiałów dydaktycznych do realizacji przedmiotu: 1) Szkolenie Ogniowe – trzy tematy, 2) Terenoznawstwo – dwa tematy, 3) Obrona przed bronią masowego rażenia – cztery tematy, 4) Szkolenie inżynierjno-saperskie – dwa tematy, 5) Łączność – dwa tematy, 6) Budowa i ogólne zasady eksploatacji uzbrojenia i Sprzętu Wojskowego – jeden temat.

⁴² w ramach przedmiotu *Szkolenie bojowe*, na zajęciach *Rozpoznawanie armii innych państw.*

⁴³ W 2016 r. Szkoła przeprowadziła dwa kursy kwalifikacyjne w pionie funkcjonalnym dowódczym dla kandydatów na stanowisko zaszerogowane do stopnia etatowego podoficera starszy w korpusie osobowym marynarki wojennej.

odpowiednio 78,8% zaplanowanych do udziału w szkoleniu (160 osób zaplanowanych), 98,3% (120 osób zaplanowanych) i 159% (120 osób zaplanowanych).

Stopień realizacji kursów w stosunku do planu był uzależniony od liczby uczestników zgłoszonych przez DG RSZ. Limity na poszczególne kursy kwalifikacyjne były zmieniane przez Inspektora Szkolenia DG RSZ i Szefa Zarządu Zasobów Osobowych (J-1) DG RSZ.

(akta kontroli str. 85, 740-741,744)

3.7. W każdym roku przeprowadzono dwa kursy w ramach szkolenia rezerw osobowych dla 61 żołnierzy w 2016 r. (102% planowanych uczestników) przez 560 godzin, 49 w 2017 r. (100%) i 59 w 2018 r. (100%) przez 714 godzin każdy. W 2016 r. DG RSZ zwiększyło limit słuchaczy o jedną osobę.

(akta kontroli str. 86,741, 744, 763-765)

3.8. W badanym okresie Szkoła zrealizowała kursy przygotowujące szeregowych zawodowych do egzaminu na podoficera, trzy zamiast dwóch zaplanowanych w 2016 r. dla 188 żołnierzy (157% liczby planowanych uczestników) trwające łącznie 1 540 godzin, dwa w 2017 r. dla 153 żołnierzy (127%) trwające 1 400 godzin i trzy w 2018 r. dla 191 żołnierzy (159%) trwające 1 540 godzin. Jak wyjaśnił Z-ca Komendanta Szkoły liczbę planowanych uczestników oraz zmiany tych limitów określało DG RSZ. Dodatkowy kurs w 2016 r. zrealizowano dla sześciu żołnierzy wojsk specjalnych na polecenie Inspektora Szkolenia DG RSZ.

(akta kontroli str. 80-81,742, 745-746)

3.9. Kierownik Sekcji Szkoleniowej opracowywał *Plany działalności metodycznej na rok 2016, 2017 i 2018*, które zatwierdzał Komendant Szkoły. W planach tych określano formy działalności metodycznej oraz rodzaj przedsięwzięcia, terminy ich realizacji i osoby odpowiedzialne za realizację. W każdym roku, zgodnie z przyjętymi w planach formami działalności szkoleniowo-metodycznej, odbywały się m.in. narady szkoleniowo-metodyczne dla kadry kierowniczej, kursy instruktorsko-metodyczne przed rozpoczęciem kursów kwalifikacyjnych i przed kształceniem ogólnym szeregowych zawodowych do stopnia podoficera oraz zajęcia instruktazowo-metodyczne. W zajęciach tych uczestniczyli wszyscy starsi instruktorzy i instruktorzy oraz dowódcy grup. Liczba uczestników w sześciu kursach instruktorsko-metodycznych przed rozpoczęciem kursów kwalifikacyjnych wynosiła: w 2016 r. - 16 żołnierzy, w 2017 r. - 14, i w 2018 r. - 20, natomiast w kursie instruktorsko-metodycznym przed rozpoczęciem kształcenia ogólnego szeregowych zawodowych do stopnia podoficera wynosiła: w 2016 r. - czterech żołnierzy, a w 2017 r. i 2018 r. trzech żołnierzy. Każdy z tych kursów zakończył się sprawdzianem wiedzy i uzyskaniem pozytywnej oceny.

Ponadto w każdym roku Szkoła przedkładała do CSMW *Meldunki Komendanta Szkoły Podoficerskiej Marynarki Wojennej na odprawę rozliczeniowo-zadaniową*, w których przedstawiano ogólne informacje o realizacji działalności profilaktyczno-wychowawczej, w tym m.in. w zakresie realizacji przedsięwzięć szkoleniowych i szkoleniowo-metodycznych oraz planowaniu przedsięwzięć na kolejny rok; zużycia przyznanych limitów szkoleniowych; trudności i zagrożeń w realizacji zadań. Pośród problemów mających wpływ na funkcjonowanie Szkoły zwracano uwagę m.in. na nadany Etat Szkoły, który odbiega od modelowej struktury zatwierdzonej przez Szefa Sztabu Generalnego; przydzielony niezgodnie z zapotrzebowaniem limit środków bojowych do zabezpieczenia szkolenia, powodujący ograniczenie zabezpieczenia niektórych przedsięwzięć szkoleniowych.

(akta kontroli str. 321-330,740-748,1226-1259,1593-1640,1883-1890)

3.10. Poziom wykształcenia słuchaczy sprawdzano na egzaminach końcowych. Warunki, tryb oraz formę przeprowadzania tych egzaminów określały uregulowania wewnętrzne⁴⁴. Zgodnie z *Regulaminem przeprowadzania egzaminów końcowych kursów kwalifikacyjnych w Szkole Podoficerskiej Marynarki Wojennej*⁴⁵ i *Regulaminem przeprowadzania egzaminu na podoficera w Szkole Podoficerskiej Marynarki Wojennej*⁴⁶ w Szkole przeprowadzano egzaminy z wiedzy ogólnowojskowej, a sprawdzenie wiedzy z przedmiotów specjalistycznych (teoretycznej i praktycznej) przeprowadzane było w CSMW. Egzaminy przeprowadzała komisja egzaminacyjna powoływana przez Komendanta Szkoły. W skład komisji do przeprowadzenia egzaminów kwalifikacyjnych wchodził: przedstawiciele Szkoły, CSMW lub pracownicy RON, natomiast w skład komisji do egzaminu na podoficera wchodził: przedstawiciele Szkoły, CSMW i jednostek wojskowych, którzy kształcili kadetów lub szeregowych zawodowych. Protokoły komisji egzaminacyjnej sporządzane były oddzielnie dla każdej specjalności wojskowej.

Egzaminy końcowe na kursach kwalifikacyjnych⁴⁷, zgodnie z przyjętym *Regulaminem przeprowadzania egzaminów końcowych kursów kwalifikacyjnych* były przeprowadzane w ciągu jednego dnia szkoleniowego i składały się z części teoretycznej lub teoretycznej i praktycznej w zależności od charakteru przedmiotu egzaminacyjnego. Na ocenę końcową wykształcenia słuchacza składały się średnia arytmetyczna z czterech przedmiotów egzaminacyjnych oraz ocen z od 13 do 17 przedmiotów zaliczeniowych (zróżnicowanych w zależności od kursu w danym pionie funkcjonalnym i rodzaju zdobywanego stopnia).

Średnia ocen uzyskanych w egzaminach końcowych z wszystkich kursów kwalifikacyjnych wynosiła w 2016 r. - 4,22; w 2017 r. - 4,15 i w 2018 r. - 4,15.

Egzaminy końcowe w szkoleniach żołnierzy zawodowych do stopnia podoficera⁴⁸ zgodnie z przyjętym *Regulaminem przeprowadzania egzaminów końcowych na podoficera* przeprowadzano w ciągu trzech dni i składał się z trzech części: egzaminu z przedmiotów ogólnych, z przedmiotów specjalistycznych oraz umiejętności praktycznych⁴⁹. Na ocenę końcową wykształcenia słuchacza składały się średnia arytmetyczna z czterech przedmiotów egzaminacyjnych oraz z 26 przedmiotów zaliczeniowych.

Średnia ocen uzyskanych w egzaminach końcowych wynosiła: w 2016 r. – 4,28, w 2017 r. - 4,23 i w 2018 r. – 4,39.

---

⁴⁴ Dla kursów kwalifikacyjnych Regulamin przeprowadzania egzaminów końcowych kursów kwalifikacyjnych w Szkole Podoficerskiej Marynarki Wojennej z dnia 6 lutego 2017 r., natomiast w kursie przygotowującym szeregowych zawodowych do egzaminu na podoficera Regulamin przeprowadzania egzaminu na podoficera w Szkole Podoficerskiej Marynarki Wojennej z dnia 22 stycznia 2013 r.

⁴⁵ Zwany dalej *Regulaminem przeprowadzania egzaminów końcowych kursów kwalifikacyjnych*.

⁴⁶ Zatwierdzony przez Komendanta Szkoły 1 sierpnia 2015 r., zmieniony i zatwierdzony przez Komendanta Szkoły 6 lutego 2017 r., zwany dalej *Regulaminem przeprowadzania egzaminów końcowych na podoficera*.

⁴⁷ W badanym okresie 18 egzaminów końcowych w kursach kwalifikacyjnych, po sześć egzaminów w każdym roku; 1) egzamin końcowy w pionie funkcjonalnym sztabowym dla kandydatów na stanowiska zaszerogowane do stopnia etatowego podoficer w korpusie osobowym marynarki wojennej, 2) egzamin końcowy w pionie funkcjonalnym dowódczym dla kandydatów na stanowiska zaszerogowane do stopnia etatowego podoficer w korpusie osobowym marynarki wojennej, 3) egzamin końcowy w pionie funkcjonalnym zabezpieczenia dla kandydatów na stanowiska zaszerogowane do stopnia etatowego podoficer w korpusie osobowym marynarki wojennej, 4) egzamin końcowy w pionie funkcjonalnym dowódczym dla kandydatów na stanowiska zaszerogowane do stopnia etatowego podoficer starszy w korpusie osobowym marynarki wojennej, 5) egzamin końcowy w pionie funkcjonalnym dowódczym dla kandydatów na stanowiska zaszerogowane do stopnia etatowego podoficer starszy w korpusie osobowym marynarki wojennej, 6) egzamin końcowy w pionie funkcjonalnym zabezpieczenia dla kandydatów na stanowiska zaszerogowane do stopnia etatowego podoficer starszy w korpusie osobowym marynarki wojennej.

⁴⁸ W badanym okresie trzy egzaminy końcowe w szkoleniach żołnierzy zawodowych do stopnia podoficera, po jednym egzaminie w każdym roku.

⁴⁹ Z sześciu przedmiotów: metodyka szkolenia wojskowego, taktyka, szkolenie ogniowe, terenoznawstwo, zabezpieczenie medyczne działań bojowych, budowa i ogólne zasady eksploatacji Urządzeń i Sprzętu Wojskowego.

Poziom zdawalności egzaminów we wszystkich kursach w każdym roku wynosił 100%. Pośród uzyskiwanych wyników występowały oceny bardzo dobre i dobre.

Jak wyjaśnił Z-ca Komendanta Szkoła nie posiada wytycznych DG RSZ w oparciu, o które byłby badany poziom jakości i realizacji poszczególnych kursów. Nie prowadzono badań poziomu jakości i realizacji poszczególnych kursów. Szkoła nie posiada komórki organizacyjnej, która mogłaby realizować takie badania oraz interpretować wyniki takich badań.

(akta kontroli str.479-655,741,745,1314-1319,1641-1645)

3.11. Zgodnie z przyjętymi na każdy rok Planami Nadzorów Służbowych przeprowadzonych w Szkole i zatwierdzonymi przez jej Komendanta nadzory nad szkoleniem w kursach prowadzili Z-ca Komendanta Szkoły i Kierownik Sekcji Szkoleniowej, który dodatkowo prowadził nadzory działalności metodyczno-szkoleniowej. Przeprowadzenie nadzorów Z-ca Komendanta Szkoły odnotowywał w dziennikach ewidencji szkolenia, z kolei Kierownik Sekcji Szkoleniowej sporządzał kwartalne meldunki do Komendanta Szkoły. W meldunkach tych informował o zrealizowaniu wszystkich przedsięwzięć przyjętych w Planach działalności metodycznej i nie stwierdzał stanów nieprawidłowych.

(akta kontroli str. 950,962-963,984,1320-1352,1776-1777)

3.12. W trakcie kontroli NIK przeprowadzono badanie ankietowe 10 dowódców drużyn i 39 dowódców plutonów⁵⁰. Spośród 10 ankietowanych jeden z dowódców drużyn stwierdził, że Szkoła nie przygotowała go do efektywnego dowodzenia podwładnymi. W skali od 1 do 5 wiedza teoretyczna przekazywana w Szkole, została przez ankietowanego oceniona na 3, wiedza specjalistyczna na 0, umiejętności praktyczne na 1, a występowanie w roli instruktora na 2 punkty. Żołnierz ten stwierdził również, że jego podwładni nie są przygotowani do bezpiecznego użytkowania przydzielonego im sprzętu wojskowego, w tym szczególnie broni, z uwagi na nieadekwatne wyposażenie Szkoły w sprzęt znajdujący się na okrętach. Spośród 39 ankietowanych jeden z dowódców plutonów zaznaczył, że poziom wiedzy i umiejętności absolwentów Szkoły nie gwarantuje skutecznego pełnienia przez nich funkcji dowódczych z powodu braku szkolenia z gotowości bojowej i mobilizacyjnej. Stwierdził również, że jego podwładni nie są przygotowani do bezpiecznego użytkowania przydzielonego im sprzętu wojskowego, w tym szczególnie uzbrojenia, z uwagi na brak w programie nauczania, aktualnych instrukcji i aktów prawnych dotyczących obsługi sprzętu.

(akta kontroli str. 170-181, 1778-1876)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nierzetelnie sporządzono Sprawozdania z realizacji Planu doskonalenia zawodowego realizowanego w jednostkach szkolnictwa wojskowego podległych dowódcy Generalnemu RSZ za 2016 i 2018 r. W przekazanym do CSMW sprawozdaniu za 2016 r. w planowanej liczbie słuchaczy kursu kwalifikacyjnego w pionie funkcjonalnym dowódczym dla kandydatów na stanowiska zaszeregowane do stopnia etatowego podoficer w korpusie osobowym Marynarki Wojennej wykazano 20 osób w sytuacji, gdy liczba ta zgodnie z Planem doskonalenia zawodowego realizowanego w jednostkach szkolnictwa wojskowego podległych dowódcy Generalnemu RSZ w 2016 r. wynosiła 60 osób. Z kolei w Sprawozdaniu za 2018 r. nie uwzględniono kursu przygotowującego szeregowych zawodowych do egzaminu na podoficera.

⁵⁰ 22 lutego 2019 r. przeprowadzono badanie ankietowe absolwentów Szkoły, którzy pełnią obecnie służbę w trzech jednostkach wojskowych w Gdyni: 1) Dywizjonie Okrętów Bojowych, 2) Komendzie Portu Wojennego (KPW), 3) Dywizjonie Okrętów Wsparcia (doW).

Z-ca Komendanta Szkoły wyjaśnił, że błędnie wskazano liczbę zaplanowanych osób i nie ujęto kursu szeregowych zawodowych.

(akta kontroli str.190-253,1761,1771)

2. Nierzetelnie prowadzono dzienniki ewidencji szkolenia dla kursów przygotowujących szeregowych zawodowych do egzaminu na podoficera w 2017 r. i 2018 r., bowiem:
  - a) w dziennikach ewidencji szkolenia w 2017 r. nie odnotowano jednej godziny w przedmiocie *Metodyka szkolenia wojskowego*,
  - b) w dziennikach ewidencji szkolenia prowadzonych w 2018 r.
    - brakowało podpisów osób przeprowadzających zajęcia z przedmiotów m.in. *Kształcenie obywatelskie, Przepisy wojskowe, Ochrona środowiska, Taktyka, Terenoznawstwo, Szkolenie inżynieryjno-saperskie, Zabezpieczenie logistyczne działań bojowych*;
    - w odwrotnej kolejności wpisywano wyniki ze strzelań odbytych w dniach 21 listopada 2018 r. i 13 grudnia 2018 r., tj. wyniki ze strzelania nr 1 z pistoletu maszynowego wpisywano do kolumny odpowiadającej strzelaniu nr 2 i odwrotnie;
    - wpisywano mniejszą niż zrealizowano liczbę godzin zajęć w przedmiotach: *Regulaminy* (o pięć godzin w Grupie II i jedną godzinę w Grupie III), *Metodyka szkolenia wojskowego* (o jedną godzinę w Grupie II), *Praktycznie kształtowanie przywódcy i przywództwo wojskowe* (o jedną godzinę w Grupie II), *Taktyka* – (o dwie godziny w Grupie II i cztery godziny w Grupie III), *Strzelanie ogniowe* (o dwie godziny w Grupie II).

Według Z-cy Komendanta Szkoły liczba wymaganych godzin została zrealizowana, natomiast przyczyny rozbieżności pomiędzy liczbą godzin planowanych w programach kształcenia, a liczbą godzin wskazanych w dziennikach ewidencji szkolenia wynikały z błędnych wpisów. Do dzienników ewidencji szkolenia omyłkowo wpisywano mniejszą liczbę zrealizowanych godzin zajęć. W opracowanych planach miesięcznych i planach-konspektach liczba ta była zgodna z liczbą godzin przyjętych w Programie kształcenia.

NIK zwraca jednak uwagę, że przyjęta w planach miesięcznych i planach-konspektach zajęć liczba godzin na przeprowadzenie zajęć w danym przedmiocie i temacie nie wskazuje jednoznacznie na liczbę faktycznie zrealizowanych godzin tych zajęć.

(akta kontroli str. 942-1010,767-771,773-774,1727-1732,1761-1775,1773-1774)

3. W szkoleniu żołnierzy zawodowych do stopnia podoficera baza materiałowo-techniczna ujęta w planach-konspektach zajęć była niezgodna z bazą określoną w *Programie kształcenia ogólnego kandydatów na podoficerów zawodowych*. W planach-konspektach szkolenia w tematach:

- *Orientacja topograficzna oraz Ćwiczenia praktyczne z mapą w terenie*⁵¹ – nie ujęto m.in.: lornetek i kompasów;
- *Ustawianie i unieszkodliwianie pojedynczych min wojsk własnych*⁵² – nie ujęto m.in. min przeciwpiechotnych (szkolnych) i przeciwpancernych (szkolnych) oraz zapalników do nich (szkolnych);
- *Podstawowe środki łączności wykorzystywane w pododdziale środków łączności oraz Nawiazywanie łączności i prowadzenie wymiany korespondencji radiowej*⁵³ – nie ujęto m.in. radiostacji;

⁵¹ W przedmiocie *Terenoznawstwo*.

⁵² W przedmiocie *Szkolenie inżynieryjno-saperskie*.

⁵³ W przedmiocie *Łączność*.

- *Rozpoznawanie skażeń chemicznych i promieniotwórczych, Likwidacja skażeń, Pokonywanie odcinka terenu skażonego*⁵⁴ – nie ujęto m.in. środków chemicznych⁵⁵.

Według Z-cy Komendanta Szkoły nieujęcie w planach-konspektach wyposażenia wymaganego według Programu wynikało z faktu, iż Szkoła nie dysponowała m.in. lornetkami i kompasami z uwagi na nieprzyznanie tego wyposażenia w Etacie Szkoły, nie dysponowała również środkami chemicznymi, natomiast miny przeciwpiechotne, zapalniki do nich oraz środki łączności były wypożyczane z CSMW.

(akta kontroli str. 332-478, 1733-1737, 1769-1772)

4. W szkoleniu przygotowującym żołnierzy zawodowych do stopnia podoficera nie zapewniono bazy materiałowo-technicznej do prowadzenia zajęć w temacie *Identyfikacja okrętów państw NATO i armii innych państw*⁵⁶. Szkoła nie posiadała na stanie urządzenia multimedialnego systemu wspomagania nauczania rozpoznawania celów powietrznych przywołanego w planach-konspektach tych zajęć na 2017 r. i 2018 r.

Według Dowódcy grupy Kursu Kandydatów na żołnierzy Zawodowych, który opracował plan-konspekt zajęć oraz przeprowadzał te zajęcia, Plany – konspekty dot. realizacji tematu zajęć zostały przejęte od CSMW i treść w nich zawarta została wykorzystana w konspektach opracowanych przeze mnie. Według mnie urządzenie, które ująłem w opracowanym konspekcie działało na zasadzie pokazu multimedialnego z wykorzystaniem komputera i rzutnika. W trakcie zajęć wykorzystywałem pokaz multimedialny, tj. sylwetki okrętów marynarki wojennej wraz z wyposażeniem i uzbrojeniem wyświetlane były na ekranie (wykorzystywałem sylwetki okrętów Danii i Szwecji z uwagi na dużą liczbę możliwych przykładów do zaprezentowania).

(akta kontroli str. 1081-1113, 1407-1408)

Zdaniem NIK, brak odpowiedniego wyposażenia w Szkole do prowadzenia zajęć na kursach przygotowujących żołnierzy zawodowych do stopnia podoficera, o którym mowa w pkt 3 i 4 sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*, mogło wpływać na obniżenie poziomu prowadzonego szkolenia, jak również uniemożliwiać pełną realizację jego celów.

OCENA CZĄSTKOWA

W badanym okresie Szkoła prawidłowo realizowała zadania w zakresie szkolenia, jednakże stwierdzone braki w wyposażeniu w sprzęt do przeprowadzania zajęć w trakcie szkolenia żołnierzy zawodowych do stopnia podoficera, mogły wpływać na obniżenie poziomu kształcenia uczestników tych szkoleń. Szkoła terminowo przeprowadziła wszystkie zaplanowane do realizacji kursy, a w 2016 r. także dodatkowy kurs przygotowujący szeregowych zawodowych do stopnia podoficera dla żołnierzy wojsk specjalnych. Liczba uczestniczących w kursach żołnierzy była zgodna z limitami słuchaczy przesyłanymi przez DG RSZ. Zakres działalności szkoleniowo-metodycznej został zrealizowany zgodnie z planami przyjętymi na każdy rok. Egzaminy końcowe odbywały się zgodnie z zasadami przyjętymi w uregulowaniach wewnętrznych: *Regulaminie przeprowadzania egzaminów końcowych kursów kwalifikacyjnych* i *Regulaminie przeprowadzania egzaminów końcowych na podoficera*. Poziom zdawalności słuchaczy wynosił w każdym roku 100%, a uzyskiwane wyniki były dobre i bardzo dobre.

⁵⁴ W przedmiocie *Obrona przed bronią masowego rażenia*.

⁵⁵ 1) rozpoznawanie skażeń chemicznych i promieniotwórczych – środka AP-2C, 2) Likwidacja skażeń – środków 1 PChW-04 i ChW-3, 3) Pokonywanie odcinka terenu skażonego – środków AP-2C i 1 PChW-04.

⁵⁶ w ramach przedmiotu *Szkolenie bojowe*, na zajęciach *Rozpoznawanie armii innych państw*.

Szkoła sporządzała nierzetelne *Sprawozdania z realizacji Planu doskonalenia zawodowego realizowanego w jednostkach szkolnictwa wojskowego podległych dowódcy Generalnemu RSZ za 2016 i 2018 r.* i nierzetelnie prowadziła dzienniki ewidencji szkolenia w kursach przygotowujących szeregowych zawodowych do egzaminu na podoficera. Ponadto nie zapewniła bazy materiałowo-technicznej do przeprowadzania zajęć szkoleniowych zgodnie z planem-konspektem do tych zajęć, a baza materiałowo-techniczna ujęta w planach-konspektach zajęć była niezgodna z bazą określoną w *Programie kształcenia ogólnego kandydatów na podoficerów zawodowych*.

OBSZAR

4. Nadzór i kontrola działalności jednostek szkolnictwa wojskowego

Opis stanu faktycznego

4.1. Kontrole wewnętrzne przeprowadzano w Szkole w oparciu o *Plan kontroli zajęć w SPMW*⁵⁷ na każdy rok, sporządzany przez kierownika sekcji szkoleniowej i zatwierdzany przez Komendanta Szkoły. W okresie objętym kontrolą w Szkole przeprowadzono 45 kontrole zajęć z 38 zaplanowanych, z tego: w 2016 r. – 20 kontrole na 17 zaplanowanych, w 2017 r. – 11 na 10 zaplanowanych, w 2018 r. – 14 na 11 zaplanowanych. Siedem kontroli nie zostało zrealizowanych zgodnie z planem, a 14 kontroli odbyło się poza planem⁵⁸. Z-ca Komendanta Szkoły wyjaśnił, że przyczynami odstępstw od planowej realizacji kontroli zajęć w Kursach Doskonalenia Zawodowego były: urlopy oraz podróże służbowe dowódców kursów wyznaczonych do przeprowadzenia tych kontroli, a także udział dowódców kursów w innych zadaniach zleconych im przez przełożonych, takie jak: udział w komisjach kontroli rocznej ochrony informacji niejawnych, *kontroli rocznej ilościowo-numerowej broni na kursach*, udział w komisji kwalifikacyjnej. W związku z tym kontrole realizowano w innych terminach. Dodatkowe nieplanowane kontrole były spowodowane zmianami w obsadzie kadry dydaktycznej, tj. w 2016 i 2017 r. do kursów zostali przydzieleni żołnierze, którzy do tej pory nie pełnili obowiązków dowódcy grupy. W związku z tym zaistniała potrzeba dodatkowych kontroli na prowadzonych przez nich zajęciach.

Kontrole na kursach kwalifikacyjnych (12 kontrole w 2016 r., sześć w 2017 r. i osiem w 2018 r.) i kursach kandydatów na żołnierzy zawodowych (trzy kontrole w 2016 r. dwie w 2017 r. i trzy w 2018 r.) obejmowały m.in. sprawdzenie przygotowania i prowadzenia zajęć, osiągnięcie założonych celów szkolenia, sprawdzenie umiejętności lub przygotowania merytorycznego osoby prowadzącej zajęcia, prowadzenie dokumentacji szkoleniowej (wyłącznie podczas kontroli na kursach kwalifikacyjnych). Pozostałe kontrole przeprowadzono na szkoleniach NSR i przeszkoleniu kadr rezerwy (pięć w 2016 r., trzy w 2017 r. i trzy w 2018 r.).

Uwagi do przeprowadzonych kontroli i wnioski z kontroli przedstawiano w notatkach służbowych. Zarówno w notatkach z przeprowadzonych kontroli kursów kwalifikacyjnych, jak i kursów kandydatów na żołnierzy zawodowych, podkreślano poprawne prowadzenie zajęć, dobry poziom merytoryczny prowadzących zajęcia, a w kursach kwalifikacyjnych dodatkowo prawidłowo prowadzoną dokumentację. Zwracano jednak uwagę na m.in.: słabą dyscyplinę wśród słuchaczy, małą aktywność słuchaczy, słabą motywację słuchaczy do nauki.

Wobec ograniczonego zakresu kontroli kursów dla kandydatów na żołnierzy zawodowych (tj. braku kontroli dokumentacji szkoleniowej) oraz stwierdzonych

⁵⁷ SPMW – Szkołą Podoficerską Marynarki Wojennej.

⁵⁸ Z tego: w 2016 r. nie zrealizowano jednej kontroli, a cztery odbyły się poza planem, w 2017 r. nie zrealizowano czterech kontroli, pięć odbyło się poza planem, a w 2018 r. nie zrealizowano dwóch kontroli, pięć odbyło się poza planem.

nieprawidłowości w sposobie prowadzenia dzienników ewidencji szkolenia opisanych w pkt 3 wystąpienia, NIK zwraca uwagę, że zasadnym byłoby rozszerzenie zakresu kontroli w ramach ww. kursów o kontrolę dzienników ewidencji szkolenia.

Z-ca Komendanta Szkoły w zakresie realizacji wniosków zawartych w notatkach służbowych wyjaśnił, że z uwagi na czas trwania kursów przeprowadzanych w Szkole (część ogólna trwa 6 tygodni) nie ma możliwości powtórnego sprawdzenia realizacji zaleceń pokontrolnych. Dodał, że *monitorowanie wniosków z kontroli zajęć polegało między innymi na omawianiu tych uwag na kursach instruktorsko-metodycznych, które są realizowane przed kolejnymi kursami kwalifikacyjnymi, bądź przed kursem przygotowującym szeregowych zawodowych do egzaminu na podoficera. Ma to na celu uniknięcie podobnych uwag w przyszłości u innych instruktorów prowadzących takie zajęcia.*

(akta kontroli str. 678, 683, 962,984,1000,1010,1176-1200)

4.2 W okresie objętym kontrolą w Szkole przeprowadzono łącznie 21 nadzorów i jedną kontrolę⁵⁹. W tym okresie CSMW przeprowadziło sześć nadzorów (jeden w 2016 r., dwa w 2017 r. i trzy w 2018 r.) dotyczących:

- prowadzenia działalności wychowawczej i prasowej (kontrola dokumentacji „Planu działalności sekcji wychowawczej”, „Programu umacniania dyscypliny i przeciwdziałania patologiom społecznym”, „Wyciągu z planu współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz dotyczący szkolenia z zakresu „Kształcenia Obywatelskiego oraz Profilaktyki i Dyscypliny Wojskowej”;
- prowadzenia działalności wychowawczej i realizacji zadań związanych z systemem skargowo – wnioskowym;
- bieżącej działalności oraz działalności szkoleniowej;
- działalności wychowawczej.

W wyniku przeprowadzonych nadzorów CSMW sformułowało wnioski z zakresu m.in. dokonania aktualizacji Programu kursu kwalifikacyjnego w pionie funkcjonalnym sztabowym dla kandydatów na stanowiska zaszeregowane do stopnia etatowego podoficer w korpusie osobowym marynarki wojennej oraz Regulaminu przeprowadzania egzaminów końcowych kursów kwalifikacyjnych w zakresie ujednoczenia i dostosowania wymagań do tematyki realizowanej w trakcie kursu, przeprowadzenia szkolenia z kadrą dydaktyczną z zasad prowadzenia dzienników ewidencji szkolenia, ze zwróceniem szczególnej uwagi na dokonywanie poprawek w dziennikach (unikanie zamazywania danych, używanie korektora) oraz prawidłowe wypełnianie wpisów w poszczególnych przedmiotach dotyczących frekwencji, ocen, tematów zajęć.

Szkoła zrealizowała wnioski i zalecenia, a o sposobie ich realizacji Komendant Szkoły informował CSMW w wyznaczonych terminach.

(akta kontroli str. 1219-1225,1353-1356)

4.3 W badanym okresie nie odnotowano wniesionych do Komendanta Szkoły skarg ani wniosków.

(akta kontroli str.16)

OCENA CZĄSTKOWA

Szkoła przeprowadzała kontrole wewnętrzne w oparciu o przyjęte *Plany kontroli zajęć w SPMW*, przy czym w badanym okresie 18% kontroli nie zostało zrealizowanych zgodnie z planem, jednocześnie Szkoła zrealizowała 37% kontroli

⁵⁹ Nadzory przeprowadziły: Centrum Szkolenia Marynarki Wojennej – przeprowadziło 20 nadzorów (cztery w 2016 r., osiem w 2017 r. i osiem w 2018 r.) i Wojskowy Oddział Gospodarczy jeden nadzór w 2017 r. dotyczący funkcjonowania gospodarki materiałowej w działach zaopatrzenia zgodnie z „Planem przydziałów gospodarczych”. Kontrolę przeprowadziło Dowództwo Generalne Rodzajów Sił Zbrojnych w 2016 r. w zakresie realizacji zadań w wybranych działach pokojowego funkcjonowania.

pozaplanowych. Przeprowadzone kontrole obejmowały swym zakresem działalność szkoleniowo-wychowawczą. Jednakże w związku z ograniczonym zakresem kontroli (tj. brakiem kontroli dzienników ewidencji szkolenia) na kursach przygotowujących kandydatów na żołnierzy zawodowych oraz stwierdzonymi nieprawidłowościami w sposobie prowadzenia dzienników ewidencji szkolenia, NIK uważa za zasadne rozszerzenie kontroli w tym zakresie.

Ponadto CSMW przeprowadzało w Szkole nadzory prowadzenia działalności wychowawczej i realizacji zadań związanych z systemem skargowo-wnioskowym, bieżącej działalności oraz działalności szkoleniowo-wychowawczej. Szkoła zrealizowała wnioski i zalecenia z przeprowadzonych nadzorów, a o sposobie ich realizacji terminowo informowała CSMW.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

- 1. Zapewnienie ujmowania rzetelnych danych w Sprawozdaniach przedkładanych do CSMW.**
- 2. Rzetelne prowadzenie dzienników ewidencji szkolenia w kursie przygotowującym szeregowych zawodowych do egzaminu na podoficera.**
- 3. Zapewnienie bieżącego aktualizowania wykazu literatury w programach kursów realizowanych w Szkole.**
- 4. Podjęcie działań zmierzających do pełnego zabezpieczenia materiałowo-technicznego prowadzonych zajęć.**

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 28 czerwca 2019 r.

Kontroler
Bogusława Pala
Specjalista kontroli państwowej

.....

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach